Українському Народному Союзові – 110 років!

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз
РАЗ НА ТИЖДЕНЬ

– SVOBODA –

Published by the Ukrainian National Association
ONCE A WEEK

ЦІНА $1.00 PRICE $1.00

РІК CXI ПʼЯТНИЦЯ, 20 ЛЮТОГО 2004 РОКУ ЧИСЛО 8 VOL. CXI FRIDAY, FEBRUARY 20, 2004 No. 8

Многая Літа!

Привітання Екзекутивного Комітету УНС з нагоди відзначення 110-ліття Українського Народного Союзу

„... Як є потрібна для риби вода, як для птаха – крила, як спраглому – криниця, як голодному – хліб, як, нарешті, кожному з нас – повітря, так само для нас, тут розсіяних русинів, потрібно народної організації, тобто такого братства, такого всенародного товариства, до котрого кожний українець, де б він не був, де б далеко не жив, повинен до цього братства, до цієї великої української родини, фамілії, належати"

„Свобода", 1 листопада 1893 року.

Промовисті слова, подані в „Свободі" восени 1893 року (вони наведені на цій сторінці), палко закликали громаду з'єднатися в одну центральну організацію, яка пригорне всіх українців на чужій землі Америки. Велика справа наших мудрих і далекоглядних піонерів повною мірою є живою і актуальною сьогодні.

22 лютого 1894 року, 110 літ тому, об'єднались 10 братств, які нараховували 439 членів та володіли майном вартістю 229 дол.! Від тих скромних та важких початків УНСоюз доклав величезних зусиль з метою полегшити життя українського імігранта та загальну долю братів і сестер в Україні, віддано працюючи для всієї української спільноти в межах свого братства. У висліді тих спільних і послідовних зусиль організація розвинулася до тієї міри, що сьогодні УНСоюз налічує 50,000 членів і має 64 млн. дол в активах. Можна справді пишатися цим досягненням.

Напрямні засновників УНСоюзу полягали: в допомозі немічним; в забезпеченні майбутности родин у випадку непередбаченої смерти голови родини; в просвіті українського імігранта; у переданні молодшим поколінням культурної і духовної спадщини, народних і релігійних традицій, мови та історичних знань; в репрезентуванні української громади в американському політичному житті. Ці засади й сьогодні відграють важливу ролю в нашій спільноті.

110 літ! Довга і славна дорога досягнень, розвитку, успіхів. Але хоч як приємно повертатися до нашої історії, ще важливішим завданням є роздумувати про майбутність нашої організації і громади. Тим більше, що в минулому були не тільки успіхи, але й невдачі. Останні роки особливо важкі. Але УНСоюз стійко тримається, наше братство існує і готове розвиватися.

Для нас, членів Екзекутивного Комітету, 110-ліття дає можливість проаналізувати минуле і розплянувати наше майбутнє. Отже, виникає низка питань. Як ми сьогодні стоїмо в спільноті як громадська установа? Який шлях треба простелити для нашого братства? Чи УНСоюз існуватиме ще 100 літ? Чи ми зможемо сміливо прийняти різні фінансові та громадські виклики? Склад традиційної родини змінюється, триває і набирає пришвидшених обертів асиміляція, сили добровольців не зростають, громада розпорошена по всіх кутках Америки – ось явища та умови, до яких належить з успіхом пристосуватися.

Нащадки наших піонерів-засновників вже не знають, що собою УНСоюз преставляє, а новоприбулі ще не знають. Як до них підійти? Як їх ознайомити з УСоюзом і заохотити до членства?

Так, правда, УНСоюз продає забезпечення. В цьому ми подібні до інших американських забезпеченевих компаній. Але тут ми і розходимось. УНСоюз існує для громади – для свого членства, для служіння всій діяспорі та Україні.

На відміну від чистого підприємництва, ми не використовуємо наш капітал для свого збагачення – навпаки, віддаємо велику частину назад громаді – як допомогу студентам українського походження, як сприяння навчальним закладам України, особливо тим, котрі готують до активного суспільного життя патріотичну молодь, наприклад, Києво-Могилянська та Острозька академії; видаємо україномовний і англомовний часописи; утримуємо відпочинкову оселю Союзівку – легендарне місце зустрічей і свят українців США; здійснюємо багато інших добродійних проєктів.

Як нові провідники цієї організації, ми усвідомлюємо наш обов'язок зміцнити ролю УНСоюзу як провідної громадської організації, і водночас з добрими результатами провадити її як професійну фінансову установу.

Можливості на розбудову існують. В 1990 році перепис населення показав приблизно 450,000 американців українського походження, а десять літ пізніше ця цифра зросла до 850,000! В такій великій країні, як наша, природним є розпорошення, і все ж ми віримо, що пересічний українець має бажання і потребу почувати себе складовою частиною якоїсь громади, навіть коли вона пов'язана лише електронними нитками.

Наша унікальна структура дає нам нагоду з'єднати громаду, розсіяну по цілій Америці, а наші підставові принципи – спілкування, плекання братських взаємин, збереження культури і спадщини, добродійство – відповідають потребам сьогоднішнього дня. Нам потрібно тісної співпраці з громадою і членством. Нам потрібен кожний із вас, дорогі українці. Разом, з Божою поміччю, ми досягнемо нашої мети.

Многая Літа!

Теодосій Талпаш, перший Предсідник УНСоюзу

о. Іван Констанкевич, перший Головний секретар УНСоюзу

Іван Ґлова, перший Головний касир УНСоюзу

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Вибори в Україні – головна тема варшавської зустрічі

ВАРШАВА, Польща. – Цей рік оголошено в Україні роком Польщі. Польське керівництво висловило задоволення з приводу того, що майбутні президентські вибори в Україні відбудуться шляхом всенародного голосування. Таку думку на спільній конференції висловив президент Польщі Александр Кваснєвський, який провів 12 лютого у Варшаві переговори з Леонідом Кучмою. Переговори, сказав польський провідник, переконали його ще раз, що Л. Кучма не кандидуватиме на третій термін. А. Кваснєвський також нагадав, що інститут прямого президентського правління існує в більшості країн Східньої Европи, серед яких є й Польща. Рішення про збереження прямих виборів президента в Україні він назвав „абсолютно правильним". Л. Кучма та президент Кваснєвський обговорили також співпрацю в складі миротворчого контингенту в Іраку, а також - прагнення України поглибити взаємини з Евросоюзом та бльоком НАТО.Л. Кучма передав польському президентові подробиці рішення українського уряду транспортувати каспійську нафту у західньоевропейському напрямку. Але з'ясування внутрішньополітичної ситуації в Україні стало одним з найважливіших моментів переговорів, визнав польський президент.

Розпочався судовий процес над П. Лазаренком

САН-ФРАНСІСКО. –17 лютого розпочалися передсудові слухання у процесі над колишнім українським прем'єром Павлом Лазаренком за звинуваченням у відмиванні 114 мільйонів долярів через американські банки. Федеральні обвинувачі і адвокати екс-прем'єра опитали потенційних присяжних на суді, що має розпочатись 1 березня. Оглядачі вважають, що під час судових слухань буде оприлюднено чимало подробиць щодо корупції на вищих щаблях влади в Україні протягом 1990-их років. П. Лазаренко стане першим серед колишніх провідників чужоземних держав, який стане перед судом у США після екс-президента Панами Мануеля Норєґи, засудженого 1992 року за перемитництво наркотиків і відмивання грошей. Впродовж останніх місяців П. Лазаренко мешкав у своєму будинку в Сан-Франсіско, котрий придбав ще до арешту 1999 року за 7 мільйонів долярів. Місцеві видання повідомляють, що зараз цей будинок виставлено на продаж за 12 мільйонів долярів. Як відомо, П. Лазаренка було заарештовано в США в січні 1999 року, він провів майже 4 роки у в'язниці. Всі ці роки тривали передсудові слухання у рамках справи „США проти Лазаренка". У березні 2000 року прокурор Марта Борщ висунула П. Лазаренкові офіційне обвинувачення в незаконному використанні рахунків в американських банках для відмивання 114 мільйонів долярів, отриманих злочинним шляхом в Україні протягом 1992-1999 років. У жовтні 2003 року його випустили під заставу в 86 мільйонів долярів з дозволом жити під домашнім арештом зі спеціяльним браслетом на руці, який допомагає відстежувати всі пересування П. Лазаренка.

Безплатні візи до Литви для українців

КИЇВ. – Україна і Литва погодили текст двосторонньої угоди, у відповідності з якою Литва скасує плату за візи для українців, а Україна скасує візи для литовців. Про це 16 лютого повідомила прес-служба Міністерства закордонних справ, із посиланням на українсько-литовські переговори, які відбулися днями з узгодження проєкту угоди між Кабінетом міністрів України й Урядом Литви. Візи видаватимуться українцям без необхідности пред'являти запрошення. Проєктом угоди передбачені багаторазові візи терміном на 5 років для громадян, які беруть участь у регулярних двосторонніх заходах у сфері культури, економіки, науки, освіти, спорту, а також для громадян, які підтримують родинні зв'язки, і пенсіонерів. Для власників дипломатичних і службових паспортів збережений безвізовий режим.

ООН попереджає про загрозу епідемії СНІДу в Україні

ЖЕНЕВА, Швайцарія. – Серед ВІЛ-інфікованих в Україні – чимало дітей. Фахівці ООН застерігають, що епідемія ВІЛ-СНІДу в Україні вийшла на межу. Новий звіт Програми розвитку ООН про Східну Европу стверджує 17 лютого, що в Україні, а також в Росії та Естонії приблизно одна людина з кожних ста є носієм вірусу імунодефіциту. Фахівці вважають, що хвороба стане додатковим тягарем для систем соціяльного захисту країн реґіону. Звіт зауважує, що деякі інші країни реґіону, зокрема Польща, Чехія та Словаччина досягли успіхів у стримуванні поширення СНІДУ. Тим часом представництво Програми ООН у Києві відкинуло звинувачення у нецільовому використанні ґрантів, спрямованих на боротьбу зі СНІДом. Заява пролунала по тому, як уряд України звинуватив Всесвітній фонд боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією у невиправданому рішенні відмовити Києву у виділенні обіцяних 25 мільйонів долярів на підтримку урядової програми боротьби зі СНІДом. Фонд заявив, що Україні вже було надано 7 з половиною мільйонів долярів, але лише десяту частину цієї суми було витрачено за призначенням. Україну вважають одним з епіцентрів поширення епідемії ВІЛ-СНІДу у Східній Европі. Офіційно в країні зареєстровано 68 тисяч ВІЛ-інфікованих, але фахівці вважають, що насправді ця цифра сягає 500 тисяч осіб.

В. Путін запропонував ратифікувати договір про російсько-український кордон

МОСКВА. – Документ був підписаний у Києві наприкінці січня цього року, – повідомляє Російське інформаційне агентство „Новости". Договір між Російською Федерацією і Україною про російсько-український державний кордон є базовим документом, який визначає лінію кордону між обома державами, включаючи річки й озера, а також принциповий підхід у вирішенні питань, пов'язаних з Чорним і Азовським морями і Керченською протокою. Лінія проходження державного кордону позначена на географічних картах внаслідок спільної праці, виконаної російською та українською комісіями з делімітації.

Вибух у Чернівцях: четверо у тяжкому стані

ЧЕРНІВЦІ. – 15 лютого вечором пролунав сильний вибух у центрі Чернівців, у будівлі гарнізонного Будинку офіцерів, де також розташовується харчова крамниця центральної фірми „Колос". Вибухова хвиля була настільки потужною, що пошкодила будівельні конструкції та споруди. Пошкоджено автомобілі, припарковані за десятки метрів від місця події. Постраждали також люди: працівники крамниці і відвідувачі, а також особи, які були поруч на тролейбусній зупинці. На місці події працювали служби Міністерства з надзвичайних ситуацій. Вони надавали допомогу людям і розчищали завали. Створену спеціяльну комісію з розслідування причин вибуху та ліквідації наслідків. Наразі офіційних версій вибуху не оприлюднюють. Як повідомив Микола Щербак, заступник головного лікаря Чернівецької лікарні швидкої медичної допомоги, надається допомога 18 постраждалим від вибуху. Четверо перебувають у тяжкому стані в реанімації. Подібний вибух у продовольчій крамниці, розташований на першому поверсі дев'ятиповерхового будинку, стався 14 лютого у Донецьку, внаслідок якого троє осіб загинули і восьмеро були поранені. Серед поранених є діти. Причиною вибуху, за повідомленнями, став витік газу.

Зменшується кількість жителів в Україні

КИЇВ. – Тепер в Україні проживає 47 млн. 440 тис. осіб. Такі останні дані Державного комітету статистики від 13 лютого. У містах мешкає понад 31 мільйон, а у сільській місцевості – більш ніж 15 мільйонів. Найнаселенішими областями називають Донецьку, Дніпропетровську і Харківську. А найменш населеною залишається Чернівецька область – 911 тис. мешканців. У Києві мешкає 2 млн. 600 тис. жителів. За даними всеукраїнського перепису населення 2001 року, в країні проживало 48 млн. 416 тис. осіб.

Україна закупить 120 тис. тонн американської пшениці

КИЇВ. – Державний комітет з матеріяльної резерви 14 лютого повідомив, що впродовж двох найближчих місяців закупить 120 тис. тонн американської пшениці. Відповідний контракт уже підписаний, і дві баржі по 60 тис. тонн прибудуть до України упродовж двох місяців. Також підписаний контракт з умовою доставки на склади Держрезерву на заході України. Ціна пшениці складе 1 тис. 290 грн. за тонну. Крім того, у Росії закуплено 320 тис. тонн продовольчого зерна. Станом на 19 грудня 2003 року було закуплено 407 тис. тонн продовольчого зерна, зокрема 100 тис. тонн – у вітчизняних виробників. Згідно з підписаною між урядом, хлібопекарськими підприємствами і продавцями зерна угодою, продавці зерна зобов'язуються в лютому-березні імпортувати 700 тис. тонн продовольчої пшениці для забезпечення стабільної ситуації на зерновому ринку України.

Майже третина українців негативно оцінює другий термін Л. Кучми

КИЇВ. – Переважна більшість українців не думає, що під час свого другого президентського терміну (з 1999 по 2004 рік) Леонід Кучма проявив себе краще, ніж під час першого терміну президентства (з 1994 по 1999 рік). Про це 14 лютого повідомив провідний експерт Українського Центру економічних і політичних досліджень ім.О.Разумкова Олександер Литвиненко, коментуючи результати загальнонаціонального опитування, проведеного соціологічною службою Центру. Майже половина громадян (48.7 відсотка) вважають, що Л. Кучма під час другого терміну перебування на президентській посаді „проявив себе так само, як і під час першого терміну". На думку 29.7 відсотка опитаних, під час другого терміну президентства він „проявив себе гірше, ніж під час першого терміну", і лише 14.7 відсотка вважають, що у 1999-2004 роках він проявив себе краще порівняно з першим президентським терміном. 6.9 відсотка опитаних не змогли визначитися з відповіддю. Дослідження було проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 27 січня по 3 лютого 2004 року в усіх регіонах України. Опитано 2024 осіб віком від 18 років у 122 населених пунктах, включаючи села, селища міського типу, малі, середні та великі міста.

Україну не зараховують до важливих країн Европи

ПРАГА, Чехія. – Колишній президент Чехії Вацлав Гавел вважає, що Україну не зараховують до важливих европейських країн, бо вона не зовсім чітко декларує свою волю. „Якщо хтось автоматично не зараховує Україну до важливих европейських країн, що, на мій погляд, дуже недалекоглядно й небезпечно, це може зумовлюватися внутрішніми проблемами України або ж не зовсім чітким декляруванням нею своєї волі". Екс-президент Чехії „впевнений, що події нинішнього року, коли вона стане сусідом Европейського Союзу, а в самій Україні відбудуться президентські вибори, послужать імпульсом для поліпшення взаємин і зближення. Обидві сторони мають багато невикористаних можливостей". В. Гавел підкреслив, що „перехід від тоталітаризму до демократії відбувається болісно в усіх країнах колишнього радянського бльоку, адже період десятиліть несвободи залишив у свідомості людей глибокі зарубки. Викликом для всіх могло б стати прагнення до відновлення країни і готовність узяти на себе відповідальність за спільні справи, стан Вітчизни і, нарешті, спільної Европи. Якщо йдеться про національну ідею, ми часто чуємо гучні слова про далекосяжні цілі. Але найчастіше забуваємо про рутинну працю й повсякденні малі цілі, які могли б зробити життя людей щасливішим і заможнішим".

За повідомленнями інформаційних агентств

Росія знову стріляла ракетами, але невдало

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – 16-17 лютого на півночі Росії відбулися військові навчання – найбільші за останні 20 років. У них взяли участь 6 підводних човнів, десять кораблів Північної фльоти, стратегічні літаки-бомбардувальники. Востаннє навчання подібного маштабу проходили у 1982 році, коли СССР демонстрував військові дії на випадок можливої ядерної війни з країнами НАТО. Цього разу на навчання прибув Верховний головнокомандувач Збройних сил Росії, президент В. Путін.

І ось центральний момент навчань: пуск міжконтинентальних ракет, націлених на об'єкт, розташований на відстані майже 6 тисяч кілометрів. В. Путін піднявся на борт атомного підводного човна „Архангельськ" в чорній куртці і чорній хутряній шапці, але в білих рукавичках, як установлено за морським статутом. Старт! Але ракети не видно... В. Путін марно чекав 20 хвилин, поки з води вийде ракета, пущена з борту підводного човна „Новомосковськ", що перебував під водою. Маштабні маневри в Баренцевому морі, які, за задумами міністерства оборони, повинні були продемонструвати президентові і світові, що Росія продовжує залишатися великою ядерною державою, опинилися на межі провалу. Ракета РСМ-54, що мала уразити ціль на полігоні Кура на півострові Камчатка, не вийшла у небо.

Того ж дня, 17 лютого, російські інформаційні агентства передали, з посиланням на військове командування, що дві міжконтинентальні балістичні ракети не вийшли з пускових шахт, оскільки штучний супутник заблокував сигнал на пуск.

Але увечорі представники Північної фльоти заявили російським агентствам, що непередбачених ситуацій в ході навчань не виникало, а пуск ракет мав бути...умовним.

Міжнародні спостерігачі відзначили, що нинішні навчання нагадують маштабні демонстрації сили, характерні для часів „холодної війни". Великі навчання проходять в країні, де збройні сили постійно недофінансовуються, де призовників залишають на сибірському морозі без теплого одягу, і вони вмирають, де офіцери живут в „трущобах". Один з провідних американських експертів щодо російської армії Дейл Герспрінґ заявив, що особовий склад і системи озброєнь у ній балянсують на межі катастрофи. „Російські генерали і адмірали продовжують жити минулим, – сказав експерт. – Вони не хочуть визнати, що Росія вже не є супердержавою і вважають „холодну війну" такою ж реальністю, як 20 років тому".

Російські військовики заперечують, що навчання пов'язані з виборами президента, які відбудуться 14 березня. Мовляв, підтримка В. Путіна виборцями перевищує 80 відсотків, і він не потребує додаткової демонстрації. Але опоненти В. Путіна звинуватили його у використанні службового становища для аґітації на власну користь.

Тим часом розчарований невдалим пуском ракети В. Путін переїхав на космодром Плісецьк, де йому мали показати вдалий пуск. І в цей час над Баренцевим морем вибухнула балістична ракета, запущена 18 лютого з атомового підводного човна „Карелія", що брав участь у навчаннях. Помічник головнокомандувача Військово-морської фльоти Росії, начальник пресової служби Ігор Дигало повідомив, що пуск ракети було виконано в нормальному режимі і 98 секунд параметри лету ракети відповідали нормі, але потім почалося відхилення ракети від заданої траєкторії і ракета була ліквідована. Добре, що хоч ліквідація ракети виявилася вдалою і вона не пішла далі за „відхиленою траєкторією".

За матеріялами ЗМІ

БЮТ і „Наша Україна" не підпишуть угоду

Юлія Тимошенко закликає провести теледебати з питання конституційної реформи в Україні. Фото УНІАН

КИЇВ. – 16 лютого у Верховній Раді України було вирішено підписати політичну угоду про висунення єдиного кандидата на президентських виборах 2004 року, а також парляментську угоду між депутатськими фракціями і групами у ВР про проведення конституційної реформи і законодавчого забезпечення її реалізації. Бльок Юлії Тимошенко і „Наша Україна" відмовилися підписувати угоду.

Один з провідників фракції БЮТ Олександр Турчинов повідомив, що підписання цієї угоди по суті означало б леґітимізацію голосування від 24 грудня 2003 року та 3 лютого 2004 року зі законопроєкту „Про внесення змін до Конституції України". Він зазначив, що „фракція БЮТ добивається не тільки зміни системи влади, але й зміни тих, хто сьогодні при владі". За його словами, для України нічого не зміниться у тому випадку, коли „злочинний центр влади буде переміщено з вулиці Банкової на вулицю Грушевського" (на Банковій розміщена адміністрація Президента, а на вулиці Грушевського – Будинок уряду)

Провідник фракції БЮТ Юлія Тимошенко звернулася 16 лютого до голови Президентської адміністрації України Віктора Медведчука, а також до власників усіх телевізійних каналів з проханням провести теледебати щодо конституційної реформи в Україні. У цих теледебатах мали б взяти участь, „як мінімум", керівник фракції КПУ Петро Симоненко та провідник фракції СПУ Олександер Мороз. Вона висловила переконання, що і О.Мороз, і П.Симоненко є щирими політиками, які чесно хочуть працювати на Україну.

За її словами, різні позиції щодо проведення конституційної реформи дають усі підстави для обговорення. На думку провідника БЮТ, на такі теледебати мав би бути запрошений і координатор парляментської більшости Степан Гавриш, інші представники більшости. Вона зазначила, що якщо й надалі на телеканалах буде „однобока позиція", то суспільство буде дезінформоване щодо мети проведення конституційної реформи.

УНІАН

На хвилях несвободи

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Всі, хто переймається долею демократії в Україні, сприйняли з розчаруванням, що від 17 лютого вже не можна слухати Радіо „Свобода" на середніх хвилях. Дотепер, протягом п'яти років, програми „Свободи" йшли в етер через київську радіокомпанію „Довіра" – й раптом, порушуючи угоду, генеральний директор „Довіри" Сергій Кичигін повідомив про своє рішення припинити ретранслювання програм Радіо „Свобода". При цьому він подав „творчу" причину: мовляв, ми випрацьовуємо нову концепцію, і в ній „Свободі" не знаходиться місця.

Першим на це рішення зареаґувало Посольство США в Україні. В оприлюдненій 13 лютого заяві американські дипломати підкреслюють, що йдеться „про спробу зробити Радіо „Свобода" недоступним для слухачів". Президент корпорації „Вільна Европа" – Радіо „Свобода" Томас Дайн вважає цю саму подію „політичною акцією проти ліберальної демократії, проти свободи слова і преси". Швидше за все, Т. Дайн не помиляється, особливо коли врахувати, що керівництво радіокомпанії „Довіра" неприховано займається у пропаґуванні політичної лінії медведчуківської СДПУ(о).

Подібну оцінку висловила у своїй заяві 17 лютого Соціялістична партія України: „Здійснюючи тиск на незалежні ЗМІ, владний режим послідовно вилучає з обігу в Україні демократію, свободу слова, право людей на краще життя, на вільне волевиявлення і свободу висловлювання думок, знищує утверджуваний нашою Конституцією політичний плюралізм як запоруку здорового розвитку держави і суспільства... Пам'ятаючи про те, що Радіо „Свобода" є одним з небагатьох незалежних від влади джерел інформації в Україні, вимагаємо збереження трансляції програм „Свободи" для українського слухача".

Політична партія „Молода Україна" у своїй заяві також характеризує рішення компанії „Довіра", як бажання „позбутися непідконтрольного виробника новин".

За дивним збігом обставин, керівництво інформаційної служби „Голос Америки" повідомило про зменшення своїх україномовних програм до однієї години на добу. Пресовий секретар служби Джов О'Конел запевнив, що в цьому випадку поділяли лише фінансові міркування, тобто менший, ніж в попередні роки, бюджет. Українська громада США не схильна вірити цьому поясненню. Наприклад, президент Українсько-Американської Координаційної Ради Ігор Гавдяк назвав рішення керівників „Голосу Америки" „помилковим, особливо враховуючи проблеми зі свободою слова в Україні". І. Гавдяк припускає, що рішення зменшити години україномовних програм в „Голосі Америки" свідчить про неналежне ставлення Адміністрації Дж. Буша до України. „Я певний, що якби Уряд Джорджа Буша висловився в тому сенсі, що потрібно не обмежувати, а навпаки – збільшувати україномовні програми, то так і було б зроблено. Попри усі гарні декларації, їхні практичні кроки свідчать про байдужість до України", – сказав президент УАКРади.

А ось думка провідника „Нашої України" Віктора Ющенка: „Це рішення може належати тим людям, які не знають, що таке „Голос Америки" і наскільки важлива позиція цієї радіостанції для об'єктивного, своєчасного інформування слухачів в Україні. У рік президентських виборів, коли об'єктивне інформування є найактуальнішим, таке рішення викликає здивування у громадськості і в політичних колах. Воно помилкове, якщо взагалі не було навмисним". Щодо виведення програм Радіо „Свобода" з доступних для слухачів середніх хвиль В. Ющенко сказав: „Мені прикро, що 6-8 мільйонів українців, які через радіо „Свобода" спілкуються зі світом, довідуються про новини, будуть позбавлені такої можливости. Безумовно, це політичне рішення. Щоб припинити транслювання Радіо „Свобода", мала бути ухвала лише на найвищому рівні".

Сумно це усвідомлювати, сумно запитувати один одного, коли ж уже „найвищий рівень" в Україні перестане асоціюватися з ворожістю до об'єктивної, нецензурованої інформації.

П. Ч.

АМЕРИКА І СВІТ

Нова перемога Джона Кері

МИЛВОКІ,Висконсин. – 17 лютого Джон Кері, головний претендент від Демократичної партії США на право стати офіційним партійним кандидатом на президентських виборах у листопаді, випередив усіх конкурентів і здобув чергову перемогу на передвиборах у штаті Висконсин. Все ж ця остання його перемога не виглядає ефектною, оскільки несподівано потужно виступив його головний конкурент Джон Едвардс. Третім, зі значним відривом, був Говард Дін. Передвиборні голосування відбулися вже у 17 штатах, і Дж. Кері переміг у 15 з них. Ключовим вважається наступне голосування 2 березня у десяти штатах, які надішлють понад третину делегатів на з'їзд партії, що формально визначить офіційного кандидата, який кине виклик Президентові Джорджові Бушові.

Дж. Буш – за жорсткішу контролю над озброєннями

ВАШІНҐТОН. – Президент Джордж Буш у виступі в Національному університеті безпеки 12 лютого заявив про можливість постачати паливо для цивільних реакторів у країнах, які відмовилися від перероблювання ядерних матеріялів. Президент закликав поглибити глобальну співпрацю, щоб зупинити поширення технологій ядерних і біологічних озброєнь. Дж. Буш сказав, що ООН повинна заборонити таке поширення і вимагати від країн жорстких заходів безпеки, аби не допустити передання небезпечних матеріялів за кордон. Він запропонував також надавати допомогу у вигляді палива для цивільних реакторів тим країнам, які відмовилися від програм збагачення і перероблювання ядерних матеріялів. Ці заходи, за словами Дж. Буша, не дозволять країнам на кшталт Ірану та Північної Кореї прикриватися цивільними програмами, виготовляючи матеріяли для бомб. Президент Дж. Буш попередив, що країнам, які не припинять спроб отримати нелегальні ядерні технології, загрожуватимуть ізоляція та економічні санкції.

Компроміси можливі, але вибори – ні

БАГДАД, Ірак. – США 16 лютого заявили про готовність погодитись на деякі зміни механізму передання влади іракцям, але знову наголосили на відданості ідеї створення тимчасової асамблеї до кінця червня. Американський адміністратор Іраку Пол Бремер заявив про можливість дещо змінити теперішній плян призначення членів асамблеї на регіональних зібраннях. Він не виключив можливости призначення урядовців на національній конференції, що сам П. Бремер назвав частковими виборами. Посланець ООН Лахдар Брахімі також визнав складність ситуації, натякнувши, що в ООН теж немає конкретних плянів. Вашінґтон міг би погодитись на проведення загальних виборів на місяць чи два раніше попередньо плянованого терміну, орієнтовно – у грудні. Водночас П. Бремер наголосив, що для організації загальних виборів до 30 червня, як того вимагає шиїтська більшість, залишилося замало часу. Представник провідника шиїтів аятоли Сістані заявив, що у разі рішення ООН про неможливість проведення загальних виборів шиїти запропонують альтернативний плян.

Аварія в аквапарку

МОСКВА. – 14 лютого, коли обвалився дах московського аквапарку в районі Ясенево, загинули 25 осіб, а 64 постраждалих, серед яких 24 дитини, залишаються в лікарнях. Близько тисячі рятувальників продовжують шукати тіла загиблих і розбирають завали. До робіт позмінно залучають по 150 рятувальників, застосовується спеціяльна техніка. Усі тіла впізнані.

В Іраку здійснено напад на американського генерала

ФАЛУДЖА, Ірак. – Один з чільних командувачів американської армії, генерал Джон Абізаід, вцілів в результаті нападу іракських повстанців 13 лютого. Генерал Дж. Абізаід, який є начальником центрального командування США, під'їздив до штаб-квартири служб безпеки міста Фалуджі, коли його автоколона була обстріляна з гранатометів. Нападники стріляли тричі з дахів будинків поблизу. Американський речник сказав, що ніхто не зазнав поранень.

Антисемітизм в Европі зростає

БРЮСЕЛЬ, Бельгія. – Посол США у Европейському Союзі Роквел Шнейбел заявив, що антисемітизм у Европі зараз досяг майже такого самого рівня, як за часів становлення нацизму у 30-их роках. Р. Шнейбел, який зробив цю заяву на урочистому прийнятті Американського єврейського комітету в Брюселі, сказав, що Европа і США повинні спільними зусиллями боротися з цією проблемою. Багато єврейських організацій висловлюють стурбованість тим, що вони окреслюють як пожвавлення в Европі антиєврейських настроїв. За останні кілька років у Франції здійснено низку нападів на синагоги і єврейські школи. У своєму виступі на брюсельському прийнятті чільний представник ЕС зі закордонної політики Гав'єр Солана сказав, що Евросоюз не є ані антисемітським, ані антиєврейським, але европейці, за його словами, більш, ніж будь-хто інший, мають усвідомлювати небезпеку цих явищ.

Залізнична катастрофа в Ірані

ТЕГРАН, Іран. – В Ірані 18 лютого 60 осіб загинули і біля 400 зазнали поранень в результаті пожежі і вибуху залізничного потягу на північному сході країни. Подробиці ще надходять, але у повідомленнях мовиться, що понад 50 вагонів зайнялися полум'ям і відірвалися, помчавши залізничною гілкою біля міста Нейшабур. Вагони були навантажені бензиною, мазутом, сіркою та бавовною. Величезний вибух пролунав якраз тоді, коли пожежники намагалися зупинити вагони. Серед загиблих – окрім пожежників - також місцеві мешканці. Повідомляють, що п'ять селищ уздовж залізничної лінії були зруйновані, коли охоплені полум'ям вагони посходили з рейок і рознесли будинки. Шкоди зазнали навіть будинки за десять кілометрів від місця вибуху.

„Ґремі" – за участь у новій версії казки „Петрик і вовк"

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. – Михайло Горбачов став музичною знаменитістю. Перший і останній президент СССР одержав „Ґремі" – нагороду американської академії звукозапису. Він розділив „Ґремі" з колишнім американським президентом Билом Клинтоном і італійською кінозіркою Софією Лорен. Журі оцінило їхню участь у створенні нової версії музичної казки Сергія Прокоф'єва „Петрик і вовк". Лавреатами „Ґремі" також стали Мстислав Ростропович і Максим Венгеров. 46-та церемонія не обійшлася без скандалу. До Америки не пустили музикантів з Куби. На думку американських спецслужб, всесвітньо відомі співаки становили загрозу національній безпеці США.

США налагоджують співпрацю боротьби з тероризмом

ВАШІНҐТОН. – Федеральне бюро розвідувань (ФБР) Сполучених Штатів встановлює з арабськими та мусульманськими країнами співпрацю у боротьбі з тероризмом. Заявляючи про це 18 лютого, директор ФБР Роберт Мюлер не назвав цих країн. Він лише зазначив, що найактивніше проводяться спільні пошуки джерел фінансування терористів.

Створено найбільшу в світі летунську компанію

СТРАСБУРҐ, Франція. – Европейська комісія 12 лютого схвалила злиття двох летунських фірм – французької „Ейр Франс" та голяндської „Кей-Ел-Ем". Таким чином, буде створена найбільша у світі летунська компанія. Остаточна угода буде підписана літом. Для пасажирів таке об'єднання залишиться майже непомітним – обидві компанії працюватимуть самостійно і не міняючи назви.

До зникнення І. Рибкіна причетне ФСБ

КИЇВ. – Іван Рибкін 10 лютого „знайшовся" в Києві, але незрозуміло, що він там робив. Російський кандидат на президентські вибори І. Рибкін пояснив у радіоінтерв'ю своє п'ятиденне зникнення з Москви тим, що втомився від постійного стеження з боку Федеральної Служби безпеки Росії. Він сказав, що ФСБ завжди знало, де він був, коли поїхав потягом до Києва, і натякнув, що спецслужба була причетна до його зникнення і що він перебував під загрозою смерти. І. Рибкін оголосив про те, що не братиме участи у теледебатах з іншими кандидатами у президенти і за тиждень вирішить, чи не зняти йому кандидатуру взагалі. Такий крок є дивним для людини, яка досі гостро критикувала Кремль. Російські правоохоронці почали розшуки кандидата в президенти, відомого критикою В. Путіна, після звернення 5 лютого до міліції дружини І. Рибкіна і керівника його передвиборного штабу. У російській пресі поширилися припущення про його можливе викрадення чи навіть убивство.

Корейські вчені клонували ембріон людини

СЕУЛ, Південна Корея. – Вчені 12 лютого повідомили про успішне клонування людського ембріону. Вони сподіваються, що отриманий клон можна буде застосовувати для лікування хвороб. Учений Во Сук Хуань із Сеульського національного університету взяв одну зі звичайних клітин жінки та поєднав її з яйцеклітиною. З ембріону, що вийшов у результаті, було виділено так звані стовбурні клітини, з яких можна виростити будь-які клітини організму. Науковці сподіваються, що такі клітини допоможуть пацієнтам із такими діагнозами, як діябет та хвороба Альцгаймера. Це повідомлення викликає більше довіри, ніж подібні повідомлення раніше, оскільки воно було оприлюднене у солідному науковому журналі „Сайєнс". Науковці твердить, що не мають наміру проходити від теперішнього досягнення до клонування людини, проте опоненти клонування кажуть, що у світлі нового успішного клонування ембріону цей крок тепер виглядає набагато реальнішим, аніж раніше.

Відзначили 25-річчя революції

ТЕГРАН, Іран. – 11 лютого в країні відзначили 25-ту річницю Ісламської революції, внаслідок якої правління шаха було скинуто, а до влади прийшов нинішній ісламський режим. Революцію очолив аятола Хомейні, повернення якого в Теграні вітали три мільйони іранців. У столиці Ірану відбулося віче, на якому виступив президент Мохамед Хатамі. Проте ісламська республіка охоплена найсерйознішою політичною кризою за 25 років свого існування. Після того, як виборна Рада вартових дискваліфікувала понад дві тисячі кандидатів-реформаторів на парляментських виборах цього місяця, ніхто не знає, в якому напрямку Іран розвиватиметься.

Реєструють шлюби гомосексуалістів

САН-ФРАНСІСКО. – Міська влада 13 лютого почала реєструвати гомосексуальні шлюби, порушивши законодавство штату Каліфорнія, яке визначає шлюб як союз між чоловіком і жінкою. Сан-Франсіско є містом, де живе найбільша у США громада гомосексуалістів, і новий посадник заявив, що видаватиме свідоцтва про одруження парам однієї статті – мовляв, це є спробою подолати дискримінацію. Це рішення міської ради Сан-Франсіско викличе хвилю судових оскаржень. Нещодавно Верховний суд Масачусетсу ухвалив рішення, що гомосексуальні пари повинні отримати такі самі права, як гетеросексуальні подружжя.

За матеріялами ЗМІ

Ідеологічне прасування „нетипових" життєписів

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Коли до редакції „Свободи" надійшов бібліографічний довідник „Журналісти Черкащини" (упорядники Г. Суховершко і С. Томіленко, Черкаси, „Брама", 2003), я відкрив його з цікавістю: з Шевченкового краю походить багато відомих постатей сучасної української журналістики, а упорядники в „Слові до читачів" запевнили мене в „об'єктивному вивченні і науковому осмисленні діяльности засобів масової інформації", у якій „визрівали і формувалися вагомі елементи справжньої української національної публіцистики".

Упорядники довідника переконані, що вчителі і студенти не дізнаються про те, як комуністична влада переслідувала тих, хто відстоював людські права у поневоленій режимом Україні

Читаю з довідника про В. Чорновола: закінчив університет, був відзначений урядовими нагородами, на журналістській роботі – літературний працівник, редактор, старший редактор, громадський кореспондент... Головні теми – проблеми державотворення, розвитку незалежности української держави, побудови в Україні громадянського суспільства... Отже, гладеньке творче життя, не затьмарене жодними негараздами.

Читаю про В. Чорновола в довіднику „Хто є хто в Україні?" (Київ, КІС, 1997): в 1965 році звільнений з роботи за участь в правозахисному русі, в 1966 році вигнаний з роботи за відмову давати свідчення в політичному процесі у Львові, в 1967 році заарештований і засуджений, в 1972 і 1980 роках знову заарештований і засуджений. Його посади в часи переслідувань – землекЗоп, кочегар, тесля, слюсар, залізничний вагар, метеоспостерігач, доглядач парників.

Шкода, думаю, що Г. Суховершко і С. Томіленко не знали „об'єктивної" правди про В. Чорновола, коли складали довідник. Може тому, що він давно виїхав з рідного села на Черкащині? Важке у нього було життя, проте неухильно спрямоване проти комуністичного устрою. Але місцевих журналістів, думаю, упорядники знають краще.

Ось, наприклад, Богдан Чорномаз, головний редактор уманських газет „Червона калина" і „Вулик". Біографія в довіднику: університет. Головні теми – історико-філософська аналіза сучасної політичної ситуації в Україні, дослідження раніше невідомих сторінок з історії національно-визвольної боротьби українського народу... Що за мара: знову безпроблемне благополуччя? Я ж бо знаю Богдана Чорномаза відтоді, як він повернувся з ув'язнення. Читаю про нього в київському довіднику: у 1972 році заарештований разом з батьком та братом і засуджений за поширення самвидавної літератури.

Цікаво мені стало, що пишуть упорядники про інших колеґ, яких тепер називають „відсиденцями", тобто репресованих комуністичним режимом за боротьбу проти нього. Виявилося, що жодної згадки про репресії і пережиті страждання немає у біографіях лавреата національної нагороди ім. Шевченка письменника Василя Захарченка, журналіста Михайла Ліхцова, педагога Григорія Храбана. Їхні страдницькі біографії зрівняні зі справді безтурботними біографіями численних випускників вищих партійних шкіл при ЦК КПРС у Москві і ЦК Компартії України в Києві (невже там вчили журналістів, а не комуністичних догматиків?), котрі були передовсім причетні до, як говориться у довіднику, „неґативного впливу командно-адмінстративної системи" (упорядники чомусь уникають згадки про недавню комуністичну диктатуру, вдаючись до таких невтрально-опосереднених визначень).

У книжці є також довідки про ті особи, чиї прізвища з'являлися в газетах, але самі вони своїх статтей не писали, оскільки в комуністичній пресі процвітало так зване „заавторство", коли за людей з номенклятури писали статті професійні журналісти. Я, наприклад, готував виступи у пресі полковника Федора Зінченка, який був причетний до встановлення червоного прапора на райхстазі в Берліні, тому з відчуттям особистої причетности до його статтей прочитав, що Ф. Зінченко був „автором багатьох публікацій у пресі України". Загалом, Федір Матвійович був доброю людиною, але української мови не знав, до писання не мав хисту, а зазначену в довіднику книжку „Вони штурмували райхстаг" з його слів написав журналіст Іван Голубничий.

В подібній ситуації перебували також кавалер трьох орденів Слави, слюсар-машинобудівник Максим Величко зі Сміли, голова колгоспу Галина Буркацька, механізатор з вирощування буряків Омелян Парубок. Думаю, що вони не наполягали б на згадуванні їхніх прізвищ в довіднику.

Ідеологічна праска упорядників довідника „впорядкувала" й життя поета Василя Симоненка, про якого говориться: „Широкою була тематика його публікацій. Чільне місце в ній займало висвітлення участи жителів Черкащини в економічному і соціально-культурному розвитку краю, аналіз проблем трудового, морального, естетичного, патріотичного виховання підростаючого покоління, пропаґанда і збереження кращих національних традицій, посилення боротьби з неґативними явищами у сфері духовності, мистецтві і у відносинах між людьми. Ці життєві реалії хвилювали Василя Симоненка і як поета".

Тепер стало мені зрозуміло, що Симоненкові вірш „Злодій" („Чому він злодій? З якої речі? Чому він красти пішов своє?") був проявом „боротьби з неґативними явищами" і не більше. Тим часом „Універсальний словник-енциклопедія" (Вид. „Ірина", Київ, 1999) пише про В. Симоненка: „Один з чільних представників шістдесятництва, звинувачений у націоналістичних тенденціях, зазнав переслідувань властей". І це – правда.

Навіщо ж треба було замовчувати в довіднику непокору обдарованих людей і подавати їх як слухняних до режиму працівників преси? Відповідь на це моє запитання є у вихідній анотації довідника, де зазначено, що видання розраховане зокрема на викладачів навчальних закладів, фахівців культосвітньої роботи, студентів та учнів.

Вочевидь, упорядники довідника переконані, що вчителі і студенти не дізнаються про те, як комуністична влада переслідувала тих, хто відстоював людські права у поневоленій режимом Україні. Адже писав Василь Симоненко про осуд нової думки: „Була у суддів логіка залізна: вона (нова думка– прим. ред.) ні в які рамочки не лізла". Проте часи змінилися, і вчителі та студенти тепер, на щастя, читають не тільки довідники, але й твори донедавна заборонених авторів.

Левко Хмельковський

Спільний злочин Гітлера і Сталіна

КИЇВ. – 27 січня в російському місті Санкт-Петербурзі відзначено 60-річчя зняття облоги тодішнього Ленінграду, яка тривала майже 900 днів – з вересня 1941 року по січень 1944-го. Ця трагедія забрала життя близько мільйона людей, серед яких було чимало українців. Дмитро Сотчихин, науковий співробітник Музею оборони й облоги Ленінграду, розповідає, що радянська статистика причисляла до загиблих лише корінних мешканців міста, хоч тоді, перед облогою, в місті було дуже багато біженців, які не були зареєстровані, не мали права на хлібні картки і стали першими жертвами облоги. Вони помирали від голоду, замерзали на вулицях, їхні тіла заповнювали анонімні могили на цвинтарях міста. Ніхто не дбав про населення. З Москви передавалася неправдива інформація про становище на фронті, з якої у людей з'являлася упевненість, що війну з німцями буде переможно завершено за кілька тижнів.

Облозі присвячено дослідження Йорґа Ґанценмюлера, історика з міста Фрайбурґу, який тривалий час працював у російських і німецьких архівах. „Ленінградська трагедія була від початку не військовою операцією, а свідомим і цілеспрямованим геноцидом, спрямованим на знищення людей", – вважає Й. Ґанценмюлер. Ця страшна правда суперечить радянському мітові про „героїчну оборону" міста.

В західній історіографії поширена думка, що облога Ленінграду була спровокована радянською стороною, зокрема закликом К. Ворошилова до повстання на випадок, якщо до міста ввійдуть німецькі війська. Ці заклики відповідали намірам нацистів. Ґебельс писав в своєму щоденнику, що тепер він знає, як виправдати облогу перед світовою спільнотою.

Й. Ґанценмюлер стверджує, що радянська сторона відмовлялася розглядати ленінградську трагедію з позиції її жертв. Наголошуючи на міті про героїчний захист міста, вона цілковито відкидала можливість розглядати всю ситуацію, як геноцид. З боку німців, від першої директиви Гітлера у вересні 1941 року й до останніх днів облоги, вся стратегія була спрямована на знищення жителів міста. Командуванню було заборонено приймати капітуляцію міста, навіть якщо таку запропонують. Існував наказ заганяти ленінградців назад до міста, якщо вони намагатимуться його залишати. Вермахт не було „зупинено радянськими військами", він сам навмисно розташувався на позиціях навколо міста, щоб заморити його голодом. Вермахт не мав намірів брати Ленінград, а Москва не поспішала рятувати людей, які вмирали голодною смертю в місті, яке здавна не злюбив Сталін.

Леся Юрченко,
Київ

Ювілей, котрий викликає гордість

22 лютого виповнюється 110 років від дня заснування Українського Народного Союзу. Неможливо не схвилюватися, подумавши, що ця подія сталася ще в XIX сторіччі, бо ж тепер ми живемо вже в XXI! І не випадково вона припала саме на цей день, а не на інший: дата 22 лютого має подвійне ідейне звучання, адже це день народження першого Президента Америки Джорджа Вашінгтона, з іменем якого пов'язані засади людських прав і свобод, на котрих засноване американське суспільство. Водночас ці демократичні засади відкривали перед першими емігрантами з України можливість об'єднати зусилля, розпочати організоване і надзвичайно важливе за змістом громадське життя, передусім в ділянці матеріяльної і духовної взаємодопомоги. „Як є потрібна для риби вода, для птаха – крила, як спраглому – криниця, як голодному – хліб, як, нарешті, кожному треба повітря, так само і для нас, розсіяних тут українців, треба народної організації, тобто такого братства, такого всенародного товариства, до котрого кожен українець, де б він не був, де б далеко не жив, повинен до цього братства, до цієї великої української родини, фамілії, належати“, – писав наприкінці 1893 року перший головний редактор „Свободи“ о. Григорій Грушка. І коли 1 березня 1894 року газета повідомила про установчі збори у Шамокіні 22 лютого і про їхній історичний результат – заснування української допомогово-братської організації, то цей небуденний заголовок газетної статті – „Совершишася!“ – означав зматеріялізування на вільній землі Вашінгтона найдорожчої з усіх українських ідей – ідеї загальнонаціональної і загальнохристиянської солідарности.

Потрапивши в умови свободи, наші люди не тільки перемогли всі імігрантстькі труднощі і встояли на ногах, але при цьому виявили надзвичайно цінні прикмети – здатність до об'єднання, до взаємодопомоги, до активного культурного і духовного життя, до свідомого і відповідального збереження своєї національної ідентичности, рідної культури, і водночас – до свідомого і відповідального засвоєння культури країни, котра їх прийняла. Ріст і розвиток УНСоюзу – це невпинний і послідовний ріст і розвиток нашої людини і нашої громади.

110 років діяльности УНСоюзу – це довга дорога, вимощена суспільно-корисними справами. „Єдина українська установа породила, виплекала і пустила в люди, стільки зорганізованого доробку, що його годі навіть перечислити. А тому, коли хтось із нас появлявся вперше в цьому вавилонському граді, Ню-Йорку, негайно квапився побувати за Гудзоном, сподіваючись знайти там і торкнутися власними руками тієї Мекки української – УНС... Можливо, в цілості плянетарного засягу ці три літери, УНС, займають непомітне місце, їх не знайдете у популярних енциклопедіях, але з якоїсь іншої, інтимнішої точки зору ця інституція таїть в собі великий, шляхетно-повчальний зміст чи не найскладніших людських проблем нашого збентеженого світу“, – писав ще 30 років тому Улас Самчук.

Життя людське ніколи не обходиться без проблем, тим більше – життя емігрантське, як тепер кажуть, діяспорне. Тут важливо мати на щось спертися, і УНСоюз був саме такою надійною опорою у фінансовому і національно-громадському, людсько-братському розумінні. Були легші, успішніші часи, були й тяжчі, були й дуже тяжкі, якщо згадати повоєнну нагінку всіх лівацько-проросійських сил Америки на американське українство і конкретно на УНСоюз як провідну його організацію, але ця опора, фінансово-зебезпеченева і моральна, не впала і навіть не захиталася, на демократичних принципах гуртуючи громаду і в той самий час твердо виступаючи в обороні українського народу та його невід'ємного права на волю і незалежність. Предметом нашої гордости є, що ця праця не лише історія – вона продовжує бути щоденною дійсністю.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор —Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про запозичені свята

Якось минулого тижня, а конкретно – 14 лютого, в день св. Валентина, мене застановило привітання „з причини Дня серденька", яке я застала на телефоні: „Щоправда, це не наше свято, але воно таке гарне, що можна його „запозичити", тому вітаю з Днем серденька і бажаю...".

Застановившись над цим, справді запитую себе, чи не можемо ми прийняти це свято за наше і увести його у загальний ужиток серед української спільноти? Та ж воно справді вже доволі прийняте нами на терені Північної Америки з причини такого гарного звичаю, без ніяких патріотичних чи політичних забарвлень, привабливе тільки людськими почуваннями, які окреслені таким популярним словом: любов.

Походження цього свята в США пояснюють у різний спосіб. Найбільш відомий пов'язаний із іменем св. Валентина, римського священика, якого у 300 років після Христа стратили на вимогу римського імператора. Правдоподібно, як, до речі, пояснюють в американських інформативних книжках, поєднання св. Валентина з пізнішим Днем серденька було випадковим, але ми живемо вже у часі, коли День серденька є віддавна незвичайно популярним святом в США, і його відзначають саме 14 лютого. Однак, незалежно від причин історичних, як це сталося, що день св. Валентина американське населення відзначає також як день усіх гарних серцевих почувань, і так вже є багато-багато років – це свято винятково гарне, тепле і приємне?

Отож чому нам не запозичити його повною мірою і не „святкувати" разом з усім американським населенням? Чому нам не дарувати в цей день квітів близьким нам особам, чому їм не давати можливости почути, що ми їх любимо, чому не післати їм карточки зі серденьком, чи хоча б зателефонувати на доказ наших теплих почувань? Отож голосую за „запозиченням" цього гарного свята у нашій спільноті, хоча б коштом одної з сумних історичних наших річниць поєднаних з Панахидою і академією.

Але поруч із Днем серденька ми вже вспіли „запозичити" також інші свята, які в Північній Америці загальноприйняті. От хоча б День праці, який відзначується тим, що ніхто в цей день не працює, День подяки, що має глибше значення для корінних американців, але й ми маємо за що, принаймні в цей один день у році, дякувати, Геловін, який призначений для дітей, але наші діти бажають „так, як усі" ходити у „страшних" костюмах на відвідини до сусідів та знайомих та діставати солодощі, День пам'яті (чи згадки про тих, які вже не тут). Усе це „запозичені" нами свята в країні, що їх урочисто дотримується і святкує, стали також у значній мірі і нашими святами.

Немає чого дивуватися – це природне явище, яке бачимо після довшого перебування в чужому краї, який насправді вже перестав бути чужим. Це, однак, не може ні в якому випадку дозволяти українським родинам призабути чи зовсім покинути святкування наших традиційних церковних чи народних торжеств. Берегти їх – це вимога належности до релігії, народу, місця народження – це щось, що має єднати нас нині і прісно.

Тож не забуваймо про це, коли краса і гарний настрій „запозичених" свят забирає нашу спільноту у щораз тісніші обійми.

О-КА

Помер письменник Іларіон Чолган

Редколегія журналу „Сучасність" та Асоціяція українських письменників з глибоким сумом повідомляють про смерть відомого автора і колеґи, прозаїка і драматурга Іларіона Чолгана (1918–2004). Його драматична творчість, співпраця з Йосипом Гірняком та іншими визначними діячами української театральної еміґрації, зокрема в таборах „ді-пі", стала яскравою сторінкою в історії української культури, доказом її плідности та живучости навіть за найнесприятливіших умов. Ця сторінка заслуговує ще свого докладнішого дослідження й поцінування, так само, як і скромніша за обсягом, проте не менш вагома за якістю новелістична творчість Іларіона Чолгана. Його збірка „Дванадцять львівських оповідань", випущена 1993 року в Києві видавництвом „Сучасність", здобула прихильну читацьку увагу і доброзичливу критику. „Без кількох новель із цієї книги, – захоплено написав один із її перших рецензентів, – неможливо вже уявити жодної антології української прози XX століття".

Історія української літератури XX століття не буде повною без імені Іларіона Чолгана, а наше уявлення про долю української повоєнної еміґрації, її боріння й вагання, радощі і знегоди буде емоційно збіднене́м і поверховим. Своєю мужньою й мудрою творчістю та гідною поведінкою він заслужив нашу щиру вдячність і сердечну повагу.

Св. п. Іларіон Чолган

Вічна пам'ять нашому другові, колезі, вчителеві і співвітчизникові!

Іван Дзюба, Микола Рябчук, Наталка Білоцерківець, Ігор Римарук, Тарас Федюк, Ніла Зборовська, Софія Саваневська, Микола Кумановський

Київ, 15 лютого 2004 р.

Редакція „Свободи" поділяє сум авторів листа з приводу смерти св. п. Іларіона Чолгана і висловлює співчуття близьким і друзям Покійного.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Треба знати правду про мільйонерів

За такий короткий час самостійности України мільйонери повиростали, як гриби після дощу. Звичайно, мільйонери є по всьому світі, як і в Америці, але вони є різні: є добрі, а є погані.

Є одні, котрі почали з нічого, але завдяки їхнім науковим, технічним та іншим здібностям досягли великих успіхів. Вони затруднюють тисячі працівників, фінансово підтримують різні добродійні установи.

Але є й такі, котрі розбагатіли, грабуючи в той чи інший спосіб свій власний народ. В Америці за такими пильно слідкує федеральний уряд. Їх викривають, судять, карають. При тому велику ролю відіграє вільна преса, котра описує, в який спосіб вони розбагатіли.

А що діється в Україні? Мільйонери пограбували і далі грабують український народ й усю Україну. Де ж тоді уряд та відповідальні урядові чинники, що не карають за такі злочини? Де є вільна, патріотична преса, котра б повинна точно висвітлювати правду про спосіб, у який вони так розбагатіли?

Український народ повинен про це все знати. Може б, тоді і життя кожного українця змінилось на краще?

Стефан Палилик,
Глен Спей, Н. Й.

Дзвони вже є...

Я походжу із села Зариванців Тернопільської области. Ми учотирьох – я, Іван Бекерський, Василь Антонюк і Стефан Михайлецький – закупили дзвони до церкви у Рукомиші, але Петро Ковальчук, котрий був промотором усього, що відбулося із перебудовою колишнього костелу на церкву, відійшов у вічність. Тепер дзвони є, а нема дзвіниці. Я одержав листа від Стефанії Ковальчук, котра просить нас допомогти, чим зможемо, збудувати дзвіницю, бо, як нам відомо, наші люди не мають змоги докінчити це діло. Я підтримую це прохання і закликаю інших до пожертв. Моя адреса: Mykola Watral, 22 The West Way, Etobicoke, ONT, M9R 1E8, Canada.

Микола Ватраль,
Канада

Ще про Людмилу Старицьку-Черняхівську

Часопис „Культура і життя" від 20 серпня 2003 року подав статтю Юрія Хорунжого „Гомін епох" - про відому українську письменницю, драматурга, театрального критика та громадську діячку Людмилу Старицьку-Черняхівську, з нагоди 135-річчя від дня її народження. Це друга поважна згадка про неї (перша була в появі „Вибраних творів", вид. „Наукова думка", 2000 р.) – після того, коли її ім'я в Україні було заборонене. Ю. Хорунжий підкреслює, що протягом всього її життя вона інформувала сталістю своїх переконань і непристосовництвом до змін в совєтському середовищі. Він детально зупиняється на трагічній долі її єдиної дочки Вероніки і подає її літературний доробок.

Одначе недостатньо подана діяльність Л. Старицької-Черняхівської як театрального критика. Згадано лише чотири її статті про Миколу Садовського (1907), „Украдене щастя" І. Франка (1909), „Українську оперу і драму" (1910) та про „Камінного господаря" Л. Українки (1914), а з її спадщини як драматурга згадано лише її драму „Іван Мазепа" (1927). Оминуто її драматизовані поеми „Сапфо" та „Думи мої, думи", за Шевченком, та драми „Гетьман Дорошенко" (1908), „Апій Клавдій" (1909), „Жага (1912), „Крила" (1913), пристосовану до сучасного глядача драму XVIII століття „Милість Божа" та драму Осипа Барвінського „Павло Полуботок" (обидві 1917 р.), „Останній сніп" (1917) та „Розбійник Кармелюк" (1926). Не згадано її великої театрознавчої праці („25 років українського театру", Україна, X–XII, 1907), її перекладів опер в українській мові „Аїди" та „Ріголетто" Дж. Верді, „Чіо-Чіо-Сан" Дж. Пуччіні, „Золотий півник" М. Римського-Корсакова.

Відносно драми „Розбійник Кармелюк" Л. Старицької-Черняхівської, то дозволю собі лише навести подію, що яскраво свідчить про ставлення совєтської критики до її драматургії. 1927 року відомий режисер Олександер Загаров поставив цю драму Л. Старицької-Черняхівської в Червонозаводському театрі в Харкові. Критика визнала виставу „націоналістичною". Більше того, ця вистава вирішила і долю самого режисера Загарова. Його було звільнено 1 травня 1928 року з посади мистецького керівника театру і цілковито втрачено надалі для українського театру.

Одначе, якщо Ю. Хорунжий в своїй статті про Л. Старицьку-Черняхівську подав факти з її конфліктів з НКВД, то він все ж таки недоговорив і „лібералізував" діяльність совєтських репресивних органів. Він говорить про арешт її та сестри Оксани Стешенко 20 липня 1941 року і подає, що „її допитують, але засудити не встигають, бо німці наступають на Харків, а тому везуть до Валуйок, далі у „телячому вагоні" до Акмолінська. Як згадував очевидець, „пасажир" цього ж потягу лікар Олексій Іванович Вилегжанин, письменниця не витримала наруги і дорогою померла".

Так подано вістку про смерть визначної письменниці. Дивно, що нічого не сказано в цій версії про долю її сестри Оксани Стешенко. Насправді ж в біографії останньої (Енциклопедія Українознавства, том 8, вид. „Молоде життя", Мюнхен, 1976, стр. 305) подано, що її „разом з сестрою Л. Старицькою-Черняхівською розстріляно більшовиками 1941 року в Дарниці (передмістя Києва) просто на пероні станції".

Валеріян Ревуцький,
Канада

Чому така байдужість до книги?

29 січня 1991 року був скликаний з'їзд громадських організацій та організацій, які займалися допомогою Україні. Метою з'їзду було створення комітету, який координував би допомогу Україні. Так постав Координаційний комітет допомоги Україні (ККДУ), який активно включився в процеси відбудови України. Надано значну допомогу Рухові, на підтримку демократичним і національно свідомим організаціям у та проведенні референдуму 1991 року.

У вересні того року при ККДУ був створений Фонд допомоги школам України (ФДШУ). Завданням фонду було видання підручників, написаних у національно свідомому дусі для школярів та студентів України. У 1992 році, в порозумінні з міністерством освіти України, великим тиражем були видані „Буквар", „Читанки" для молодших кляс і „Літня читанка". Пізніше ККДУ фінансував перевидання „Історії України" Д. Дорошенка та видання чотиритомної хрестоматії української літератури XX століття „Українське слово" (у двох накладах), двотомної хрестоматії літератури Київської Русі й доби середньовіччя „Золоте Слово". Увесь наклад цих видань передано безкоштовно бібліотекам шкіл і університетів, міським бібліотекам. Загальний тираж – понад 2.6 мільйона книжок.

В 2003 році, на пропозицію ККДУ, літературознавці України почали готувати заплановану третю серію хрестоматії української літератури доби Ренесансу і Бароко (від половини XV по кінець XVIII століть). Для здійснення цього проєкту екзекутива ККДУ звернулась листовно у вересні 2003 році до українських фінансових інституцій з проханням стати фундаторами цього видання і присвятити його 12-ій річниці Незалежности України. Ще перед цим зверненням Українська Федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" у Ню-Йорку погодилась фінансувати це видання сумою 40 тисяч долярів. Цей щедрий внесок скріпив нашу віру і надію на дальшу поміч наших кооператив. Та , на жаль, так не сталося. Тільки 5 із 20 фінансових інституцій відгукнулись. Їх з вдячністю подаємо – Фундація „Спадщина" при Першому Українському федеральному щадному банку „Певність" в Чикаго (10 тисяч долярів), СУМА (Йонкерс) Федеральна кредитова кооператива (15 тисяч долярів), Українсько-Американська федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" в Чикаго (5 тис. долярів), Федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" Пасейк (2.5 тис. долярів), Українська Національна федеральна кредитова кооператива в Ню-Йорку (250 долярів).

29 грудня 2003 року ККДУ повторно вислав листи до інституцій, які не відгукнулись. На жаль, на нього відповіла тільки Українська Федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" з Філядельфії (1 тис. долярів). А де решта? Як пояснити це, направду сумне явище, що українські фінансові інституції, як цілість, не можуть фінасувати одного видання, тим більше, що, як зазначено у вищезгаданому листі, список фундаторів буде поміщений на початку тому (хрестоматія матиме 4 томи)?

Цим листом у пресі ККДУ звертається ще раз до тих інституцій, які з різних причин не відгукнулись на наші попередні заклики скласти свої пожертви на цю ціль, і тих, які вже склали, а бажали б підвищити внесок, просимо зробити це якнайшвидше. Пожертви просимо висилати на адресу: "Coordinating Committee To Aid Ukraine" 66 Susan Drive, Chatham, NJ 07928-1050. Повний список пожертв буде поміщений у „Свободі" в кінці березня.

Володимир Воловодюк,
голова ККДУ

Веб-сторінка „Свободи" – цікава

Після прочитання в Інтернеті сайту „Свободи" вирішив написати вам листа. Дуже добре, що за морями-океанами, за сотні кілометрів від України, є така газета як ваша, і надзвичайно великий плюс, що вона має свою веб-сторінку. Завдяки цьому читацька авдиторія охоплює цілий світ. Інформація подана у тижневику – цікава.

Богдан Ковальчин,
Дрогобич

Наша українська Маланка на Карибському морі!

Учасники Пластової Маланки на морському кораблі

Десь на заході Карибського моря – у вівторок, 13 січня 2004 року, 145 мандрівників провели український Новий Рік зовсім особливим способом: на кораблі морських подорожей „Тріюмф", фірми „Карнавал". Надзвичайна пластова Забава-Маланка відбулася в елеґантному клюбі корабля „Club Rio", з оркестрою і спеціяльним виступом Ерка Палидовича, Юрія Попеля і Юрія Грабця. Прогулянку організувала Зеня Брожина, власник „Zenia's Travel Club", спонзорував Пласт США, а учасниками були довголітні члени Пласту, їхні родини і приятелі, яких привабило тепле Карибське море. Зупинками цієї семиденної прогулянки були: Козумель у Мексико та Ґренд Кеймен і Очо Ріос у Джамайці. У той час, як пасажири насолоджувалися звичайним порядком прогулянки, причаленням до порту, „Zenia's Travel Club" запропонував додаткову довільну екскурсію тільки для нашої групи. Поромом ми переправилися з Козумель до Плая дель Кармен у Канкуні. Тут двома охолоджуваними автобусами ми попрямували вздовж мальовничого узбережжя до Тулюму, однієї з найвідоміших археологічних пам'яток півострова Юкатан. Після приватно проведеної мандрівки до руїн Маями наша група мала велику приємність освіжитися в неповторно блакитних водах Чель-Га у Мексико, в природному лагун-водному парку.

Прекрасний острів Ґренд Кеймен був нашою наступною зупинкою, де ми з допомогою пристроїв підводного дихання плавали понад коралевими рифами, плавали поряд зі скатами, оглядали острів і робили закупи у численних чудових крамницях, розташованих на вулицях Джорджтавну.

На жаль, останній порт причалення був Очо Ріос на Джамайці, де ми мали нагоду переправлятися через ріку на поромі, каяках, підніматися до водопаду Дунн, плавати з дельфінами і, звичайно, мали ще досить часу походити по крамницях з екзотичним товаром.

Ми повернулись на корабель – і знову залунали українські пісні, продовжилося жартівливе спілкування з людьми інших етнічних груп. Але, на наше велике здивування, ми не були одинокими українцями на кораблі. Карнавал „Тріюмф" затруднює понад 1100 працівників, з яких 90 осіб – це молоді люди з різних частин України. Багато з цих працівників енерґійно включалися у розмову з нами , щасливі зустріти земляків – українців, які хоч частинно полегшили їм тугу за батьківщиною. Вони також зі задоволенням переконувалися, як гордо ми зберігали українську спадщину, коли одного вечора усі члени нашої групи одягнули кольоритні вишивані українські сорочки.

Крім усіх туристичних атракцій морської подорожі, як харчування, джазовий клюб, касино, розваги у стилі „Лас Веґас", особливим (унікальним) аспектом цієї морської подорожі був дух товариськости та відчуття, що ми були поміж друзями. Це була велика група українців, які втішалися взаємним товариством; це була наче б родина, яка створювала нові дружні зв'язки або відновлювала давні знайомства. Іноді ви мали враження, що цілий корабель заповнений українцями, і це було дуже приємне відчуття. Наша група на „Тріюмфі" у віковому розумінні сягала від 8 місяців до 85 років.

Ця морська подорож привабила членів з околиць Ню-Йорку, Пасейку, Чикаґо, Дітройту, Клівленду, Бафало, Фініксу, Філядельфії, Нор-Порту, і усі були певні, що цю подорож ми завжди будемо зберігати у пам'яті та очікувати повідомлення, що Зеня організує наступну групову подорож у далекі морські країни.

Христина Е. Козак

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Насправді це є нехтуванням українською спадщиною

Неможливо залишитись байдужою до допису „Український банк: аритметика майбутнього" („Свобода", 23 січня 2004 р.). Прикро вразили мене коментарі і оцінки автора відносно тієї неординарної ситуації, яка склалась в громаді міста Чикаґо на початку року, а саме: під майбутність української громади застосували „аритметику" – науку простих математичних дій.

Хотілося б пригадати, що майбутнє громади – це продовження „плекання українських традицій, української мови, сприйняття розвитку української науки, літератури і мистецтва, творіння своїх підприємств і торгівлі... Попередні покоління створили надійні основи нашої громади, на яких буде процвітати праця для збереження спадщини"... Ці слова звучали 13 грудня 2003 р. на святкуванні 55-річчя української радіопрограми „Українська хвиля". А вже через кілька тижнів довідуємось про „непопулярний" для української громади крок: втрату однієї з наших спадщин – банку „Певність". Для багатьох із нас створився прецедент невпевнености в майбутньому.

В той час, коли серце стискалось від жалю, в „Аритметиці майбутнього" дзвеніло: „зроблене є чи не першим кроком для всього проґресивного в українському фінансовому секторі, оскільки доведено реальність виходу українського бізнесу на ринок великого капіталу". Відомо, що „вихід українського бізнесу на ринок великого капіталу" відбувся в жовтні 1997 року, коли установа стала акційним товариством („First Security Federal Financial"). Тоді ж були і запевнення, що ніколи „Певність" не буде продана. Протримавшись на ринку все того ж капіталу трохи більше шести років, „український бізнес" відкрив дорогу до ринку капіталу вже іншій фінансовій установі. Тепер „американський бізнес" рішучим і впевненим кроком попрямує до вершини великого капіталу, щоб, мабуть, в майбутньому повторити долю свого попередника.

Такі процеси є цілком закономірні, а часом і неминучі для американських установ, компаній, корпорацій, як великих, так і малих. Це характеризується, як нормальне і проґресивне явище для приватних підприємств і є рушійною силою капіталістичної економіки. Це реалії форм управління і накопичення капіталу, без яких неможливий проґрес і розвиток країни.

Але чи то є приклад для наслідування громаді, яка прагне всіма силами зберегти і примножити свою українську спадщину на чужині? Спадщину, як матеріяльну, так і духовну, яка будувалась і створювалась минулою еміґрацією українців на засадах патріотизму? Скромні, працьовиті, віддані своїм ідеалам та ідеям вихідці з України свято зберігали цінності і надбання попередніх поколінь.

Ось чому не маємо права приміряти нашу майбутність „під аритметику рахунків" – до нашої спадщиин. Не нами вона створювалась, не нам її зрікатись. З чим ми тоді залишимось, який приклад покажемо нашим дітям і яка українська майбутність буде у них?

Дарія Василик,
Чикаґо

Славний ювілей – 75-ліття ОУН

Цього року патріоти України і діяспори, всі свідомі українці відзначають знаменну дату – 75-ті роковини Організації Українських Націоналістів.

28 січня – 3 лютого 1929 року у Відні відбувся І Конґрес українських націоналістів, який об'єднав провідні націоналістичні організації і створив єдину націоналістичну формацію – ОУН, яка стала рушійною силою та символом національно-визвольної боротьби українського народу у XX столітті.

Поява у 1900 році брошури Миколи Міхновського „Самостійна Україна" започаткувала добу українського націоналізму в нашій історії. Ідеї націоналізму, національно-визвольної боротьби підхопили і підтримали Іван Франко, Леся Українка, інші видатні сини і дочки українського народу. Завдяки їм соціяльна і національна революція 1917-1918 років привела до створення Української Народної Республіки на всіх етнографічних землях.

У нерівній боротьбі з численними ворогами, в якій головною силою були свідомі націоналісти на чолі зі Симоном Петлюрою, наша держава впала, поділена між сусідніми державами, але ідеї українського націоналізму міцніли і розвивалися.

Ідеї національного відродження, національно-визвольної боротьби, віра у створення Української національної держави об'єднали як ветеранів Першої світової війни і боротьби за незалежність, так і революційну молодь в Україні та за її межами.

Провід Київської ОУН

Яйце

„...Розбите яйце на відкритому просторі землі негайно замерзало і робило у телебаченні враження, ніби воно смажилося".
О-КА, „Свобода", ч. 4

Морозний дощ –
і вірш тому холодний...
Холодний вірш –
це взагалі не вірш.
Морозний стан стає
тепер вселюдний,
Бо цілий світ зимнішає все більш.

Я чула навіть, ніби на морозі,
Розбившися, засмажиться яйце!
Тому не дивно, що часом в дорозі
Закрижаніють руки і лице...
Але терпіть!
Хто в стужі не заплаче,
До нас прийдуть відплатою за це
Весна і літо, ще й таке гаряче,
Що як розбити, звариться яйце.

Ганна Черінь,
Фльорида

Відкличте цю злуку!

Члени управи 24-го Відділу ООЧСУ в Чикаґо-Південь, управи осередку СУМ ім. Крут – Чикаґо-Далекий Південь та „Українська громада Далекого Півдня" почули дуже сумну вістку, що Перший Український банк „Певність" в Чикаґо перестає бути українським через деяких провідних людей, які продали банк, а нас, перших піонерів, навіть не повідомили про продаж.

Ми, перші засновники, маємо великий жаль до тих людей, які це зробили. Це був наш Український банк, наше серце, ми його розбудували, це була наша велика гордість у Чикаґо і в цілому світі.

Ми працювали у різних підприємствах і наші зароблені гроші присилали чи особисто вкладали на ощадностеві рахунки, щоб наш банк діяв і розвивався. Будь ласка, якщо не є пізно, відкличте цю злуку.

Осип Бурдяк, Олекса Зрада, Туня Ґрод,
Чикаґо

Чекаю на статті про космос

Я є постійним читачем тижневика „Свобода" і радо читаю всі новини і статті, які інформують наше суспільство про різні події у світі, а зокрема про події, які відбуваються в Україні. Мене дуже цікавлять новини про Космос.

В 2001 році „Свобода", 6 квітня, з рамени Наукового товариства ім. Шевченка, опублікувала докладну статтю д-ра Лева Чировського „Чи унікальна наша земля серед мільйонів галактик?".

Це надзвичайно цікавий опис, але, на жаль, від того часу більше не появляються статті з цієї теми. Було б дуже корисно і цікаво знову прочитати публікації д-ра Л. Чировського чи інших науковців, за що ми, читачі „Свободи", будемо вдячні.

Михайло Фурда,
Ню-Йорк

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

М. Бойсюкові вручено нагороди Святішого Отця Івана Павла II

М. Бойсюк в церемоніяльній шапці „Шрайнерс" з папською медалею „Berementi" на грудях.

НОРТ-ПОРТ, Фла. – На урочистому полуденку 4 грудня 2003 року з нагоди Дня подяки, о. Северин Ковалишин, парох Українського Католицького Собору Входу в Храм Пресвятої Богородиці вручив медалю „Benemerenti" і грамоту Маріянові Бойсюкові та Катерині Барабан, котрими Папа Іван Павло II відзначив їх за особливі заслуги для Церкви.

Катерина Барабан, віддана і працьовита парафіянка та член Церковної ради, є завідуючою парафіяльної їдальні „Наша кухня". Маріян Бойсюк, колишній підприємець в Ню-Йорку, відомий громадський активіст, командир 40-ої станиці ім. вістуна Романа Г. Лазора Українсько-американських ветеранів у Норт-Порті, один із мужів довір'я парафії, колишній президент місцевої масонської льожі „Шрайнерс" і активний член інших організацій, заступник командира почесної леґії і капітан прапороносців масонської організації повіту Сарасота. Воєнна хуртовина Другої світової війни вирвала родину Бойсюків з рідної землі на скитальщину – Австрія, Німеччина, а звідтіль 1949 року – в Америку, де він здобув середню та професійну освіту, котру завершив, відбуваючи військову службу в морській піхоті США.

Згодом, з уваги на здоров'я, переїхав до Фльориди, де активно включився в життя американської та української громад, а зокрема в життя місцевої парафії української католицької церкви Входу в Храм Пресвятої Богородиці.

Атанас Кобрин

Програма Т-ва „Самопоміч"

НЮ-ЙОРК. – Після різдвяної перерви знову розпочався у Товаристві „Самопоміч" період суботніх доповідей, які завжди позначені численною участю зацікавлених. В суботу, 31 січня, відбулася цікава доповідь д-ра Марка Луцького про загальні дентистичні проблеми. У залі привітала присутніх від управи товариства „Самопоміч" Надія Савчук і передала слово постійному організаторові медичних доповідей д-рові І. Маґунові, який представив присутнім д-ра Марка Луцького, дентиста з практикою в Ню-Йорку. Присутні пильно слухали пояснення про зубні проблеми, задавали багато запитань, шукаючи відповіді на власні болі та їх лікування.Зустріч, як завжди у „Самопомочі", закінчилася розмовою при каві та солодкому, при яких запитання до доповідача не вгавали. На фото (зліва): д-р М. Луцький, Н. Савчук і д-р І. Маґун

О.К.

„Поезіє, я завжди був з тобою..."

ЛОС-АНДЖЕЛЕС, Каліф. – Ці рядки з вірша визначного українського поета Абрама Кацнельсона стали назвою літературного вечора, присвяченого 90-річчю з дня його народження.

Вечір відбувся 25 січня. Його підготувало літературне об'єднання при Центрі єврейської сім'ї Західнього Голівуду. Любителі поезії, шанувальники творчости поета, майстри поетичного слова, його рідні та друзі зустрілися в переповненому концертному залі Fiesta Hall (Plummer Park).

Вечір вів син поета, відомий художник Леонід Кацнельсон. Хвилиною мовчання присутні пошанували пам'ять поета, який недавно пішов з життя. У відеозапису прозвучали його вірші в авторському виконанні.

„Слово про поета" виголосив член літературного об'єднання Леонід Вайсман, присутніх привітав віце-президент Асоціяції ветеранів Другої світової війни Володимир Баркон. Зі спогадами про спільну з поетом університетську молодість поділилася Любов Шаргородська, а про спільне життя в Києві, в письменницькому оточенні, розповіла вдова письменника Анатолія Хорунжого – Ліза.

Тепло зустріли присутніх онучок – Олену, Світлану і Тамару, що прочитали вірші свого діда. Хвилюючими були виступи родичів поета – Елли Пугачевської, що розповіла про фронтові вірші поета, які на війні стали народними піснями, та Маргарити Борисової, яка прочитала вірші про одне велике кохання.

Члени літературного об'єднання ознайомили присутніх з віршами Абрама Кацнельсона на різних мовах. Ольга Данилевич – українською мовою, Інна Саніна – білоруською, Аркадій Гурович – російською, Рахіль Штерн – мовою їдиш, Аркадій Єлізаров – англійською.

У чудовому виконанні співака Анатолія Миколайчука звучали українські пісні. Романси на слова Абрама Кацнельсона виконав автор – Леонід Вайсман, партію фортепіяно – Раїса Геніна. У супроводі скрипача Семена Конвесера, під мелодію з фільму „Список Шиндлера", з глибоким почуттям прочитав „Баладу про струни" та „Життя прожив, та я іще живу" Яків Фаєрман.

Затамувавши подих, слухали присутні у виконанні дочки поета Ірини „Останні акорди", вірші, які написав Абрам Кацнельсон уже будучи тяжко хворим. Члени літературного об'єднання Мілена Рад, Вілен Черняк, Віталій Буйдаков та Леонід Вайсман прочитали свої вірші-присвяти поетові.

Присутнім на вечорі була презентована книга Абрама Кацнельсона „Здалека і зблизька", в яку увійшли щоденникові записи поета, статті сучасників про його творчість, листи від колеґ і друзів з України та діяспори.

Заключне слово-подяку сказала вдова А. Кацнельсона, що завершила словами поета:

Не згорять душі твоєї атоми
І довго в людських душах
ще палатиме
Твій для добра запалений вогонь!

На вечорі царювала поезія, царювала українська мова, що було особливо приємно присутнім, вихідцям з України.

Ольга Данилевич

Фундація Голодомору призначила стипендії кращим студентам

ЧИКАҐО. – Український громадський комітет Чикаґо і околиць поставив в 1993 році, до 60-річчя Великого голоду в Україні, гідний пам'ятник жертвам штучно створеного російсько-комуністичною владою Кремля голоду, від якого вмерло понад сім мільйонів українського селянства.

Спадкоємцем громадського комітету в Чикаґо стала Фундація українського Голодомору в США, яку офіційно зареєстровано в кінці 2002 року в штаті Ілиной, як неприбуткову, звільнену від федеральних податків, українську суспільно-громадську фундацію.

Ціллю Фундації є вшановувати щорічно пам'ять жертв Голодомору та пригадувати українцям в Україні та в діяспорі, людям інших національностей про цю трагедію українського народу. В плянах Фундації є приготувати матеріяли, щоб про український Голод вивчали учні американських та українських шкіл, влаштовувати імпрези, виставки, конференції, показувати фільми, давати дописи до преси, радіо, телебачення, в Інтернет та інші засоби інформації.

Фундацію Голодомору тепер очолює Микола Міщенко. До членства зголосилося кілька сот осіб та організацій.

Управа Фундації призначила 1,500 дол. на дві стипендії студентам Острозької академії в Україні, які у своїх студіях зацікавляться українським Голодомором 1932–33 років та опрацюють цю тему. Гроші переслано проф. Миронові Куропасеві, який є науковим співробітником і викладачем в Острозькій академії.

О. Коновал

Корпус Миру та УКУ продовжують співпрацю

ЛЬВІВ. – Директор Корпусу Миру в Україні Карл Бек відвідав 6 лютого Український Католицький університет (УКУ). Метою його візити була участь у відкритті виставки фотографій, автором яких є недавній доброволець корпусу в Україні Ричард Кравз. На виставці „Україна очима добровольця Американського Корпусу Миру" представлено 53 світлини з 17000 світлин, зроблених Р. Кравзом під час його перебування в Україні в 2000-2001 роках.

Основним заняттям Р. Кравза було викладання розвитку бізнесу в Рівненській області. Проте він також відвідував сусідній Львів протягом двох років перебування в Україні. „Рич фотографував Папу Івана Павла Другого, коли Його Святість зупинявся на короткий час в Сент Луїзі в 90-их роках", – розповідає віце-ректор УКУ професор Джефрі Вилз. Довідково-інформаційне бюро УКУ відповідало за діяльність прес–центру, який висвітлював приїзд Папи до Львова, і Р. Кравз допомагав фотографувати момент освячення Святішим Отцем нових будівель УКУ.

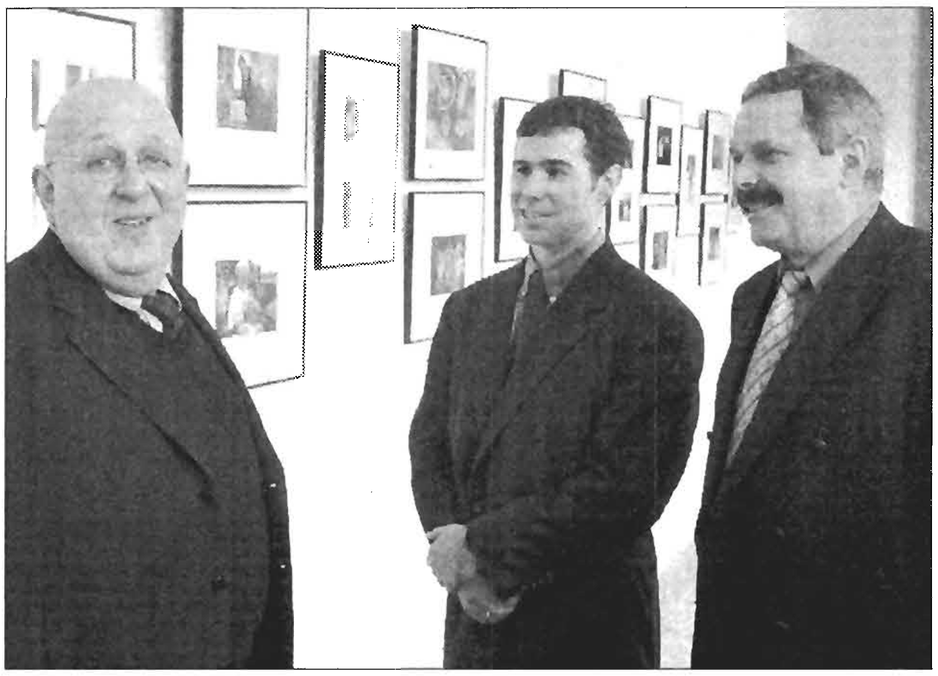
Співробітництво між корпусом і університетом тривало в 2002-2003 роках, коли інший доброволець викладав англійську мову для підготованих студентів. Зараз в Україні служить 170 добровольців Корпусу Миру, з них 8 – у Львові, а з часу впровадження програми в 1992 році в країні побувало 650 добровольців корпусу.

Двоє добровольців Корпусу Миру, Томас і Крістіна Окіф, що тепер служать у Львові, допомагають у численних проєктах Українського Католицького університету. Подружжя Окіф прибуло в Україну в березні 2003 року. Т. Окіф працював в інвестиційному банку „Голдман Сакс" (Goldman Sachs) у Ню-Йорку, а тепер допомагає Львівському кредитному союзові випрацьовувати довготермінову підприємницьку стратегію. Крім того, він активно працює з молоддю в бібліотеці Вільяма Петрача в Добротворі, що за 60 кілометрів від Львова. УКУ здійснював нагляд за будівництвом бібліотеки, яке було завершене в 2003 році. УКУ „організовує програми для залучення студентів до діяльности нової бібліотеки, зокрема до 'Англійського клюбу' ", – каже Т. Окіф. Тим часом Крістіна Окіф допомагає в діяльності центру працевлаштування молоді у Львові. Водночас читає лекції про форми і методи зв'язків з громадськістю для студентів Інституту керування неприбуткових організацій УКУ і допомагає університетові створити власний кредитний союз.

„Мені легко працювати тут з людьми, оскільки вони вільно володіють англійською мовою, приязні та відкриті до нових ідей. Сподіваюся, що матиму ще більше можливостей допомагати іншим", сказала К. Окіф.

За докладнішою інформацією про Український Католицький університет звертайтеся до Української Католицької Освітньої Фундації за адресою Ukrainian Catholic Education Foundation, 2247 W. Chicago Avenue, Chicago, IL 60622; тел. (773) 235-8462; факс, (773) 235-8464; e-mail, ucef@ucef.org; website, http://www.ucef.org.

Матвій Матушак

Зліва: Карл Бек, Томас Окіф і віце-ректор УКУ М. Маринович

На святі Водохрещення

ПАРМА, Огайо. – Духовенство Українського православного собору св. Володимира під час освячення льодового Хреста перед собором, що його кожного року споруджують члени парафії, в неділю, 18 січня 2004 року, на свято Богоявлення. **о. Іван Наконечний**

Управа Фундації Українського Вільного Університету (УВУ) в США з осідком у Ню-Йорку з приємністю проголошує черговий список ЖЕРТВОДАВЦІВ, ФУНДАТОРІВ, ДОБРОДІЇВ та ЧЛЕНІВ ФУНДАЦІЇ УВУ, висловлюючи щиру подяку за зрозуміння потреби тим, які студіюють в УВУ в Мюнхені і взагалі на потреби УВУ на всіх відтинках його діяльности.

УВУ сповнив велику ролю, як по Першій, так і по Другій світових війнах у Празі і Мюнхені, даючи можливість для великого числа української молоді набути високу професійну освіту, даючи кваліфіковані кадри для еміграції, які понад 55 років ведуть громадську працю на всіх відтинках громадського життя нашого поселення, в той час, коли Україна була поневоленою, а також коли Україна стала вільною.

З відновленням вільної України УВУ відгукнувся на нові потреби, широко відкриваючи свої двері для тих, хто бажає поширити своє знання правдивої історії і культури про Україну, на що не було змоги в поневоленій Україні.

Управа Фундації УВУ ще раз просить прийняти нашу щиру подяку в першу чергу за моральну підтримку, як також за ВАШІ ЩЕДРІ ПОЖЕРТВИ, без яких ми не могли б зреалізувати завдань, які ставить перед нами УВУ, діяспора і Україна.

Нам приємно поінформувати нашу жертвенну громаду, що Фундація УВУ в США при ВАШІЙ ЩЕДРІЙ ДОПОМОЗІ в 2003 році змогла уділити для УВУ на стипендії та на ведення їх діяльности 168,425 долярів.

Фундація УВУ дальше висилає книжки і журнали в Україну. Просимо надсилати Ваші книжки до Фундації УВУ, за що будемо дуже вдячні.

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ з ВЕЛИКОЮ ПРИЄМНІСТЮ ІНФОРМУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ПРО ДОСТОЙНИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ

Список охоплює від 1-го липня до 31-го грудня 2003

СПИСОК ДОСТОЙНИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ ФУНДАЦІЇ УВУ

(за час від 1-го липня до 31-го грудня 2003 року)

д-р Фільварків Оксана із спадку	70,702.00
інж. Чорній Анатоль на Л.С.Фонд	30,000.00
Укр. Фед. Кред. Коопр. „Самопоміч" в Ню-Йорку	25,000.00
Дужий Ярослав і Оля	20,000.00
Пирський Михайло і Анастазія зі спадку	15,000.00
проф. Ратич Іванна	15,000.00
1-ий Укр. Фед. щадничий банк „Певність" в Чикаго	10,000.00
Муляк-Яцківський Аркадій	5,000.00
Укр. Фед. Кред. Коопр. СУМА Йонкерс, Н.Й.	5,000.00
Микитин Василь	6,000.00
Білянич Іван	2,000.00
Укр. Фед. Кред. Коопр. „Самопоміч" в Н.Дж.	2,000.00
Інж. Кульчицький Богдан і Христя	1,500.00
Проф. Рудницький Леонід і проф. Ірена	1,500.00

По 1,000.00 дол. зложили:
Балабан Володимир, д-р Гайда Ігор і Рома, Укр.Фед. Кред. Коопр. у Філядельфії, Кий Лідія.

По 600 дол. зложили:
інж. Сливоцький Стефан і Володимира, Укр.Фед. Кред. Коопр. СУМА Йонкерс, Н.Й.

По 500.00 дол. зложили:
Балабан Василь і Оля, д-р Глинський Борис і Уляна,

Укр. Фед. Кред. Спілка в Рочестері, Н.Й.	300.00
д-р Куляс Юліян	250.00

По 200.00 дол. зложили:
Балабан Василь і Оля, Головка Софія, Іванчук Адріян і Ліліяна, мґр Калинич Михайло і Надія, Макар Іван і Тетяна, Озарків Катерина, д-р Очеретько Аркадій, Пилипів Михайло, мґр Савчук Марта, Шипиляві Тарас і Юлія,

підполковник Голутяк-Галик Стефан мол. і Анна	185.00
Андрусяк Марія	150.00

По 100.00 дол. зложили:
Андрушко Марія, Антипів Ксеня, інж. Бараник (фірма) в Чікаго, Бацвин-Головінська Віра, проф. Біланюк Олекса і Лариса, Брунек Володимир і Марія, Булавка Константин, Бурда Микола і Тамара, д-р Веселий Орест, Галаган Борис, Гішинський Стефан і Евгенія, д-р Глинський Борис і Уляна, інж. Гончаренко Юрій і Марія, проф. Данчук Павліна, Ільчишин Василь і Ольга, Камінські Анна, Козак Ярослав і Калина, Кудрик Софія, Лилак Микола і Марія, Лисий Ігор і Дарія, Мельник Люба, Мельник Едвард і Олена, д-р Михайлів Стефан і Мерилин, д-р Моцюк Ярослав, Небеш Орест і Марія, Недовіз Дмитро, мґр Оберишин Ярослав і Галя, д-р Пшик Петро, Пятка Марія, д-р Саляк Василь, д-р Сєрант Іван і Стефанія, Союз укр. католиків Америки „Провидіння", д-р Стецьків Евген, д-р Темницький Юрій і Софія, Чернявський Іван, д-р Чубатий Володимир і Анна, Шуст Ігор і Дарія, Яровенко Вадим і Марія.

По 50.00 дол. зложили:
Бакалець Марія, Бекерські Іван і Оксана, Боївка Михайло і Ксеня, мґр Борковська Марія, Венгерчук Остап, Гаврилів Адріян, проф. Головінський Іван і Наталія, д-р Грицак Петро і Рія, Ґалан Орест і Мирослава, д-р Джуль Павло і Ірена, Іванчук Іван, Іллюк Олександер і Зіна, Казимирів Стефан, Ковальчук Роман і Анісія, д-р Копинець Василь і Сусана, Левицький Лев, д-р Леві Ніл і Люба, Леміцький Іван, Луцька Ксеня, інж. Маґун Володимир і Лідія, Максімович Роман і Вікторія, Масловський Зенон, д-р Мотика Володимир і Анна, Мудрак Василь і Марія, д-р Очеретько Аркадій і Ґлорія, Пашеснік Ірена, мґр Рудик Марта, д-р Сидорак Ярослав і Оксана, Сілецький Любомира, д-р Стахів Денис, д-р Стромецький Остап і Гарріє Анн, Тенюх Яким і Алісія, д-р Футей Богдан і Мирослава, Чаплій Володимир і Ярослава,

інж. Шмігель Мирослав і мґр Надія Старосольська Юліянна	40.00

По 30.00 дол. зложили:
Васильків Йосиф, Гординський Ірена, Шульга Андрій і Теда,

Колодчин Василь і Лідія	26.00

По 25.00 дол. зложили:
Ардиковський Володимир, Басько Дмитро, Бездух Дмитро, Безсонів Володимир і Любомира, Боднаренко Павло і Дуня, Бойко Олена, Висоцький Роман і Дарія, Вітюк Іван, інж. Вольчук Володимир і Катруся, Гайда Ярослав і Анна, Гайдук Галина, інж. Галів Микола, Гафткович Надія, Гомзяк Галина, Городиський Орест і Дарія, Гнатюк Анна, Гнатюк Петро, Грицишин Тарас і Вірджінія, Гусак Петро і Марія, Ґац Станлей і Марія, д-р Ґелета Ярослав і Богданна, Ґеча Дамян, Добрянський Мирон, Журавський Богдан, Іваськів Володимир і Неоніля, Качмар Меланія, Кобилецький Стефанія, д-р Когут Нестор, Колінко Оксана, Колічинський Григорій і Людмила, Корлятович Стефан і Павліна, Коцелко Нестор, Кухта Нестор, Кузик Володимир, д-р Лизогуб Володимир, Лисак Теодозій, Майко Йосиф, Марущак Василь і Анастазія, Маслович Мирон, Медюк Василь і Марія, Менцінський Зенон і Дарія, Меуш Михайло, Миколенко Нік і Кей, Мирка Сусана, Недозірний Віктор і Арета, Ніньовський Михайло і Ольга, Олексин Елфріеда, Осадчук Іван і Дженіс, Паньків Софія, Рабарський Василь і Розалія, Рокіцький Едвард, Савка Лариса, Садковий Богдан і Стефанія, Сахарук Сергій і Ева, д-р Серафин Олександер і Зиновія, Сидоренко Ярослав, Стасюк Іван, Стець Марія, д-р Тершаковець Андрій і Таня, Ткачук Василь і Оксана, Фолтин Зджеслав і Оксана, Фурда Михайло і Лідія, Чапельські Орест і Любомира, Чолган Мирон і Люба, Шкарупа Іванна, Штойко Володимир і Джорджета, Тренза Михайло, Юрчик Іреней і Оленка, Яворські Іван і Анна, Якима Володимир і Пірл, Ярема Стефан, Яросевич Мирон і Дарія,

Гайдук Ольга	23.00

По 20.00 дол. зложили:
Гайовий Федір і Марія, Галайдіда Мирон, Дитиняк Володимир і Юлія, Коваль Ольга, Палійчук Василь і Оксана, Підгірний Іван, Сененко Яків і Таня, Яковенко Валентина.

По 15.00 дол. зложили:
Антохи Ольга, д-р Бурбело Григорій і Люба, Бущак Дарія, Возьний Володимир і Іванна, д-р Волянський Олег, Галізів Надія, Тедд Гемптон і Марґарета, Гомко Петро і Долоріс, Добрянські Іван і Марія, Іванчишин Василь і мґр Ірена, Казанівський Богдан, Коваль Павліна, Копійчук Роман і Марґарета, Кохановський Іван і Тіна, Кук Зенон, Мікутовський Станіслав, Ортинський Михайло і Аліся, Пасічник Наталія, Пастушок Василь, Пахолюк Ігор і Бріджет, Поповський Станлей і Софія, Роббінс Антоній і Елена, Садовський Евген і Стефанія, Семущак Стефанія, Стадник Іван, Струк Йосиф, Тарчанин Ольга, Тарапецький Михайло і Оксана, Ткачук Тарас, Черешня Іван, Шафран Евген, Шашкевич Софія, Шийка Антоніна.

По 10.00 дол. зложили:
Бачинський Володимир і Ізабеля, Бурка Тарас і Ірена, Васильченко Катерина, Весоловські Олег і Джосефа, Вінич Віктор і Надія, Вітрик Евгенія, Гнатьо Катерина, Гриньків Володимир і Оля, Ельнік Марія, Євтушенко Раїса, Журавель Лариса, Іванко Анна, мґр. Колтунюк Орест і Анастазія, Кос Анна, Кунік Лев, д-р Кусма Богдан, Мартинюк Олександер і Стефанія, Мачай Іванна, Мілс Сем, Неприцький Борис, Питляр Дарія, Присяжний Павло і Марія, Салдан Софія, Слота Стефан і Марія, Сороколіт Микола, д-р Трач Роман і Надія.

Чотири особи зложили менше, як 10.00 на суму	17.00

У св. п. своїх найдорожчих зложили:

Сарахмон Ірена в св. п. мужа Дмитра	1,800.00
Кравчук Наталія в св. п. мужа д-ра Романа	1,000.00
мгр Савчук Марта в св. п. мужа д-ра Константина	200.00
Ходновський Нестор в св. п. дружини Марії	50.00
Чорний Стефанія в св. п. сина Олега Венгриновича	50.00
Крупська Наталія в св. п. мужа Корнеля	25.00
Сенькович Петро і Марійка в св. п. вуйка проф. Петра Гоя	25.00

В св. п. проф. Мирослава Лабуньки, ректора Українського Вільного Університету, зложили слідуючі особи:

Карпишин Володимир і Оленка	100.00
д-р Когутяк Всеволод і д-р Лідія	100.00
проф. Рудницький Леонід і проф. Ірена	100.00
проф. Стойко Володимир і мгр Мирослава	100.00
проф. Головінський Іван і Наталія	50.00
Гурський Петро і Оля	50.00
Кушнір Лев і Ірена	50.00
Федун Ярослав і Любов	50.00
Ґой Леся	25.00
Михалюк Олександер і Ірена	25.00
Сьокало Петро і Зоряна	25.00

Управа Фундації УВУ щиро дякує шановним жертводавцям, які щедро відзиваються на наші заклики. УВУ при ВАШІЙ ЩЕДРІЙ ДОПОМОЗІ сповняв і буде сповняти обов'язки, які накладає на нього Батьківщина.

З проголошенням ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ УВУ став НАУКОВИМ ВІКНОМ УКРАЇНИ В ЗАХІДНИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СВІТ, сповняючи важливу ролю в сучасному розвитку і закріпленні МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Фундація УВУ в США продовжує розбудову „Бібліотек і архівів української діяспори" при університетах України.

Завдяки Вашій щедрій допомозі Фундація УВУ уділила від 1990 року до 2003 року включно 2,233,655.00 долярів на стипендії в УВУ, а в тому самому часі біля 45 тисяч на стипендії прямо в Україну.

ВАША пожертва сьогодні на студії в УВУ і в Україні – це національний обов'язок і національний „капіталовклад" у формуванні професійних кадрів для України.

Доложім всіх зусиль, щоб ми всі вклали свою цеголку в розбудову нашої держави.

Ваша пожертва менша чи більша по Вашій спроможності є оцінена. Всі Ваші пожертви і датки на різні проєкти при Фундації УВУ, чи на Постійні Стипендійні Фонди у Вашому імені, Фундація УВУ додасть до Ваших попередніх пожертв і ви можете відтягнути їх від податку.

Чеки просимо виписувати на Ukrainian Free University Foundation, Inc. і висилати на адресу Фундації УВУ в Ню-Йорку.

Управа Фундації УВУ

Mailing Address:
UKRAINIAN FREE UNIVERSITY
FOUNDATION, Inc.
P.O. Box 1028
New York, NY 10276

Office Address:
UKRAINIAN FREE UNIVERSITY
FOUNDATION, Inc.
43 St. Marks Place
New York, NY 10003

В пам'ять жертв Великого голоду 1932-33 років

За п'ять качанів – три роки тюрми

Моя дядина, Ольга – вже зовсім стара жінка, їй 96-ий рік, але вона ще добрий український борщ варить, пече смачні книші з кропом і пампушки з часником. Охоче пригадує своє довге життя, хоча говорити їй тяжко, задуха перешкоджає... Живе вона самітньою в полтавському селі Кишеньки, частина якого залишилась по-під горою, що називається Мечет, низина села залита водами Дніпра і Ворскли понад 40 років тому, коли будувалась на Дніпрі Кременчуцька гідроелектростанція. Я відвідую свою дядину, з цікавістю і великою увагою слухаю її розповіді про минулі часи, що стали вже історією. Якось запитала, чому гора, з якої так добре видніються села, називається Мечетом? Через ріки Дніпро і Ворсклу, розповіла дядина, проходив шлях, яким йшли на Русь татари, вони й побудували на цій горі для молитви мечеть. Храму вже давно немає, а назва гори залишилася. Ось що розповіла дядина Ольга про Голодомор 1932–1933 років.

Восени 1932 року в нашому селі провели повне „викачування" хліба і різних продуктів з кожного господарства, не минули нікого і нічого. В той період мені було 25 років, я була молода, здорова, жила зі своєю матір'ю. Селян охопив великий страх – безповоротно і швидко наступала голодна і холодна зима. Кожній людині, кожній сім'ї хотілось вижити, хотілось побороти страхіття голоду. Люди рушили у степ, у ліс, на річку і різні водоймища. Ми з матір'ю назбирали в степу кураю, потім його товкли в ступі, отримували зерно з половкою, з якого варили щось їстівне, з сушеного щавлю пекли млинці. У ріці Ворсклі ловили черепашок, з яких виколупували білу слизь, смажили на пательні і їли. За селом був високий, схожий на бурти, скотомогильник, куди звозили дохлу скотину, в основному коней. З раннього ранку до пізньої ночі на скотомогильнику сиділи і лежали змучені голодом люди, маючи надію знайти кісточку, щоб погризти, посмоктати її і хоча б трохи добавити сили до ослабленого організму.

В зимовий і весняний період я працювала виконавцем при сільській раді. В мої обов'язки входило розносити різні повідомлення мешканцям села. У березні 1933 року я розносила податкові документи, в яких писали, скільки кожне господарство повинно виплатити державі грошей, віддати картоплі, зерна і т. д. Коли я принесла цей документ в сім'ю Юхима Сидоренка, то побачила страшну картину – на долівці, посередині кімнати лежали мертвими Юхим з дружиною Марією, а на них лазили троє їхніх дітей – голодних, холодних і навіть голих. Весною голодною смертю померла моя мати, а у мене були пухлі ноги і я не могла працювати виконавцем. Пішла працювати в колгоспну комору, де ми віяли і сушили залишки посівного, протруєного зерна. За коморою були вириті ями, куди привозили бричкою померлих від голоду людей і скидали їх у ці ями. На все життя запам'ятала, як привезли бричкою десь 12–15 мертвих, стали їх викидати в яму, а один із них – Гаврило Портянко, коли взяли його, щоб кинути у яму, розкрив очі і став просити слабим голосом їсти, хотя б шкуриночку хліба. Я не змогла більше там працювати і пішла у ланку. На полі нам давали для садження протравлену кукурудзу в торбинках. Нас попереджували і слідкували за нами, щоб ми не їли кукурудзи. Кожний вихід на роботу записували в книгу обліку. Це були наші трудодні, за які нічого не платили, але обіцяли заплатити в кінці року.

Восени 1934 року ми збирали кукурудзу і я заховала п'ять качанів у пазуху. Так я допомагала старенькій сусідці, бабі Саньці. Нас зустріла контрольна об'їзна бригада, знайшли у мене ті п'ять качанів. Незабаром був суд і я потрапила в трудову колонію на Харківщині, на три роки. Спала на нарах, два рази в день їла тюремну „похльобку", з маленьким окрайцем чорного хліба. Повернулась додому в кінці 1937 року. У 1938 році вийшла заміж, коли мені було вже 30 років, народила трьох дітей. Найстарша дочка тепер живе в Запоріжжі. Син – моряк далекого плавання, працював на риболовецьких суднах в Клайпеді, в Литві, там і тепер живе і працює, хоча вже на пенсії. Наймолодша дочка працює в Італії. Я залишилась сама в своїй оселі, чекаю листів від дітей, пригадую своє минуле життя.

Наталя Кушнір,
с. Світлогірське,
Полтавської обл.

„В хаті зовсім не було чого їсти..."

Я народилася 1921 року в селі Лучки, Решетилівського району, Полтавської области, в родині працьовитих хліборобів. Родина Гергелів не була з багатших дворів, але не була й останньою. Не пам'ятаю, скільки було землі в Гергелів, але знаю, що було багатенько. В господарці були свої власні сівалка, віялка, сіножатка, вози і все потрібне для господарства. Пізніше я вже довідалася, що таким працьовитим українським хліборобом дали ім'я „середняки".

У грудні 1927 року відбувся XV з'їзд Комуністичної партії, який проголосив курс на колективізацію сільського господарства. Щоб просунути цю злодійську поставу поміж працьовитим народом України, Москва вислала на Україну 25 тисяч політруків-агітаторів – комуністів не українського походження, які всякими способами заманювали українських хліборобів віддати все тяжко запрацьоване майно і записатися до колгоспу. Спочатку ті бідні люди, що нічого не мали, з радістю записувалися в колгоспи, а багатші відмовлялися добровільно віддати тяжко запрацьоване майно комуністичній владі. Політруки кожного дня обіцяли, що з колгоспами буде багато краще жити і все майно багачів – фабрики і заводи будуть власністю всіх.

Я дуже добре сьогодні пам'я-таю, як у наше село був призначений політрук, який завзято виконував накази Москви. Тим людям, які записалися до колгоспів, комуністична влада, спочатку, давала „соціяльне забезпечення" – тобто вони мали доступ до місцевої клініки, а „неколгоспники" рахувалися чимсь гіршим. Навіть у школі дітваки поводилися інакше з „неколгоспниками".

В 1932 році у нас був дуже вдалий і великий урожай, але через те, що мій тато не записався до колгоспу, комуністична влада почала насильне „розкуркулювання", тобто забирали все до колгоспів, а обікрадену родину навіть виганяли з власної хати. До нашої хати часто приїжджали політруки-агітатори, які забрали все зерно, борошно і всю поживу, навіть забрали одяг і постіль. Мій тато змушений був тікати з рідної хати і йти „світ за очі", щоб знайти десь крихтину хліба, залишивши дома жінку з двома маленькими дітьми. Зимою 1932 року одна жінка попросилась до нашої хати, бо її вигнали з власної, і наша мама прийняла її, але тому, що в нашому дворі не було чого їсти, ця бідна жінка померла в нашій хаті, а я з мамою викопали яму в нашому дворі, загорнули небіжчицю у рядно і так її поховали.

В хаті зовсім не було чого їсти, навіть миші повмирали, але я завжди щось знаходила – чи то кропиву, чи якісь бруньки з дерева, чи вибрала щось з сміття і так ми продовжували наші терпіння голоду. На початку квітня 1933 року, вночі, прийшов до нас мій тато і приніс хлібину і трошечки цукру. Мама була вже опухла, а мій братик, як кистяк, сидів і вже нічого не говорив. Тато знайшов якесь паливо і запалив піч, закип'ятив воду і заварив якийсь чай і нам всім дав хліба і цукру. Батько хотів, щоб ми всі виїхали з нашого рідного села, але мама не відважилася покидати рідну хату і так бідна в своїй хаті й померла з голоду, а мій братик ще трохи помучився і знайшли його опухлого під тином. В нашій родині померли з голоду дід і баба, батьків брат і його три дочки – 5, 7 і 12 років. А в одній сільській родині, сталося найбільше страхіття – голод довів їх до божевілля – бо вони поїли своїх чотирьох дітей і самі з голоду померли.

У місяці квітні 1933 року батько та я були змушені покидати своє рідне село, щоб всяким способом захистити себе від неминучої смерти. Якось ми добралися до Харкова. Приблизно два місяці ми тинялися по вулицях Харкова у одній і тій же одежі. А спали, де ніч застане, чи просто на вулиці, чи в якомусь дворі.

Кожного ранку вулиці Харкова були засипані трупами і напівмертвими. Їх скидали на підводи і десь закопували у спільних могилах. Пам'ятаю один надзвичайно жахливий епізод, коли одна жінка впала і вмерла на дверях публічного туалету, а її донечка років три сидить і плаче: „Мамо, мамо", та ніхто не звертає уваги. А по селах їздять підводи і збирають небіжчиків і навіть кладуть на підводу ще живу жінку, а хлопчики кричать: „Та ж вона ще жива", а їм відповідають: „Вона завтра вмре, то ж краще коли ми сьогодні її заберемо, бо завтра може і ми не будемо сюди їхати та й коні голодні".

В червні 1933 року ми з батьком вернулися до своєї рідної хати, яка стояла порожня і заросла бур'яном. НКВД прийшло і арештувало батька і засудили аж на Мурманськ, у ліси та тайгу. Мій батько тяжко працював на лісорубці, але Бог змилувався над ним, бо батька призначили конвоєм, тобто виводити засланих на роботу різання лісу.

Після одного року заслання мій батько дістав амнестію і вернувся додому, а в між часі я – 12-літня дівчина-сиротина, цілий рік жебрала у своєму рідному селі. Я переконана, що все діється тільки з Божої волі і сьогодні я вдячна, що Господь Бог захистив мене від жахливої смерті з голоду.

Александра Медвіть,
Форт Лоудердайл, Флорида

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

Надії українців на Далекому Сході

З нагоди 120-річчя поселення українців на Далекому Сході Росії українські громади в Приморському краї, на Сахаліні і Камчатці відвідала делеґація Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) на чолі з її головою Михайлом Горинем („Свобода", ч. 49, 2003 р.). Подаємо нотатки з цієї подорожі, які надіслала до редакції пресовий секретар УВКР Світлана Остапа.

Земля на чужині

У 2003 році виповнилося 120 років переселення українців на Далекий Схід. Ця дата відносна (тому що вже з середини XIX століття там почала формуватися українська діяспора), але пов'язана вона з конкретною подією – від'їздом у березні 1883 року з Одеси двох пароплавів з першою групою переселенців, яких налічувалося понад півтори тисячі осіб. Протягом наступних років через Константинополь, Сінґапур та Наґасакі здебільшого за казенний, а також і свій кошт на Далекий Схід перебралися десятки тисяч українців, яких приваблювала в першу чергу вільна земля. Найчастіше на кожну родину виділялося по 100 десятин, а хто хотів більше – міг придбати за невелику плату. Перші переселенці, які отримували пільги від царського уряду за освоєння нових земель, були переважно з Лівобережної України (Чернігівщина, Полтавщина), згодом до них приєдналися жителі Катеринославщини, Херсонщини тощо. Українці відразу утворювали поселення зі звичними назвами, що збереглися й досі: Переяславка, Верхній Монохах, Чернігівка, Ракитно тощо. Уже напередодні Першої світової війни українці чисельністю переважали росіян. За останнім переписом на Далекому Сході тепер мешкає понад пів мільйона вихідців з України. А неофіційно ця цифра набагато більша. Українці та китайці, які ділять в списку національностей 3 і 4 місця, міґрують на територію РФ найбільшими темпами – по 100 тисяч осіб в рік, і більшість з них стає громадянами країни.

Влада не завжди розуміє прагнення українців зберегти свою мову й культуру: „Чи українці не розуміють російської, навіщо їм ще вчити українську?". Далі, на доказ достатности знання однієї мови, подають офіційні і неофіційні числа змішаних шлюбів. Міністер культури Хабаровського краю Валерій Журомський походить з Житомирщини. Так, справді все змішалося на Далекому Сході, але українці складають все ж окрему гілку і мають здатність протистояти асиміляції.

Бездіяльна місцева влада

Як же місцева влада ставиться до української діяспори? На словах – позитивно, на ділі – неґативно або бездіяльно. Наприклад, на Сахаліні голова ради Сахалінської реґіональної національно-культурної автономії українців „Київська Русь" Микола Засенко торік, користуючись нагодою – Роком України в Росії – звернувся до обласної влади з пропозицією провести ряд заходів, присвячених цій події. Управління культури погодилося на проведення лише Дня України на Сахаліні. М. Засенко почав наполягати хоча б на Декаді української культури. Влада погодилася на декаду, але грошей не дала. Коли ж українці знайшли кошти й організували свято, то обласні ЗМІ перетворили його на таке собі Першотравневе.

Ще приклад: Микола Засенко не може відновити українську радіопрограму, яка діяла у Долинську. Віце-губернатор В. Гомілевський письмово роз'яснив, що у свідоцтвах про реєстрацію радіо та телебачення „Сахалін" визначені мови російська, англійська, японська та корейська, але не українська. З цього приводу М. Засенко на обласному громадянському форумі заявив: „Це ж якими мудрими потрібно бути політиками, щоб потурбуватися про англомовну та японську діяспори на Сахаліні?"

У Хабаровському краї виявилося, що для участи у крайових культурницьких заходах українським колективам треба тільки написати заяви. Але голова Хабаровського крайового центру української культури „Криниця" Наталя Романенко повідомила, що її хоровий колектив відомий далеко за межами краю, а на сцени міста пробитися вони фактично не можуть, хоча неодноразово писали заяви. Міністер культури відповів: „Почнуть тоді до мене ходити нанайці зі своїми бубнами, то що, їм також сцену давати? У нас є муніципальні колективи, які чудово виконують українські пісні і танці".

У Владивостоці зволікають з виділенням земельної ділянки для будівництва Української православної церкви Київського патріярхату.

Обнадійливі початки

У 1920-их роках минулого століття українці на півдні Далекого Сходу мали можливість відносно вільного національно-культурного розвитку. 24 українські райони об'єдналися у територіяльно велику „Зелену Україну" (яка ще мала назву „Нова Україна"), з'явилися понад 10 українських газет та журналів, книговидавництво, національна кооперація, військові формування. Працювало понад 700 українських шкіл, українською мовою говорили в адміністративних закладах. Все це припинилося в 1923 році з приходом радянської влади, яка засудила українських патріотів за спробу відірвати Далекий Схід від Росії. Радянська влада зробила все можливе, щоб українці „Зеленого клину" втратили свою ідентичність.

За останнє десятиріччя багато українців виїхало з Далекого Сходу. Залишилися ті, які вже називають себе далекосхідниками. В їхній

(Закінчення на стор. 20)

110 років служіння українській громаді

Стефан Качарай

Сто десять років тому, 1 березня 1894 року, „Свобода", вживши у заголовку церковнослов'янське слово, повідомила про заснування Українського Народного Союзу в Америці: „Совершишася!". Тобто – здійснилося! 22 лютого того року, в день народження Джорджа Вашінґтона, українські еміґранти, висунувши з-поміж себе далекоглядних провідників, мудрим рішенням перевели себе з категорії поокремих заробітчан в категорію організованої української громади. З того часу вроджена здатність наших людей до згуртування дала рясні плоди в найголовніших ділянках суспільного буття на американському континенті. Під заголовком „Совершишася!" був цей текст: „Хто б міг сподіватися, що українець, який втік з обіймів біди і нужди, з невільного гніту, розвине так скоро придавлену силу українського духу! Хто б гадав, що під полатаною сірячиною або гунькою криється благородна душа, спосібна до всього доброго, гарного і корисного, якщо вона звільниться з кайданів гніту і рабства!".

110-річчя –це вже історія, яку треба і варто досліджувати, бо, знов таки, вона особлива, особливо повчальна своїми паралелями: з кожним новим поколінням глибшали наші зв'язки з американським світом, і водночас близькою і рідною залишалася Україна, земля батьків, дідів і прадідів.

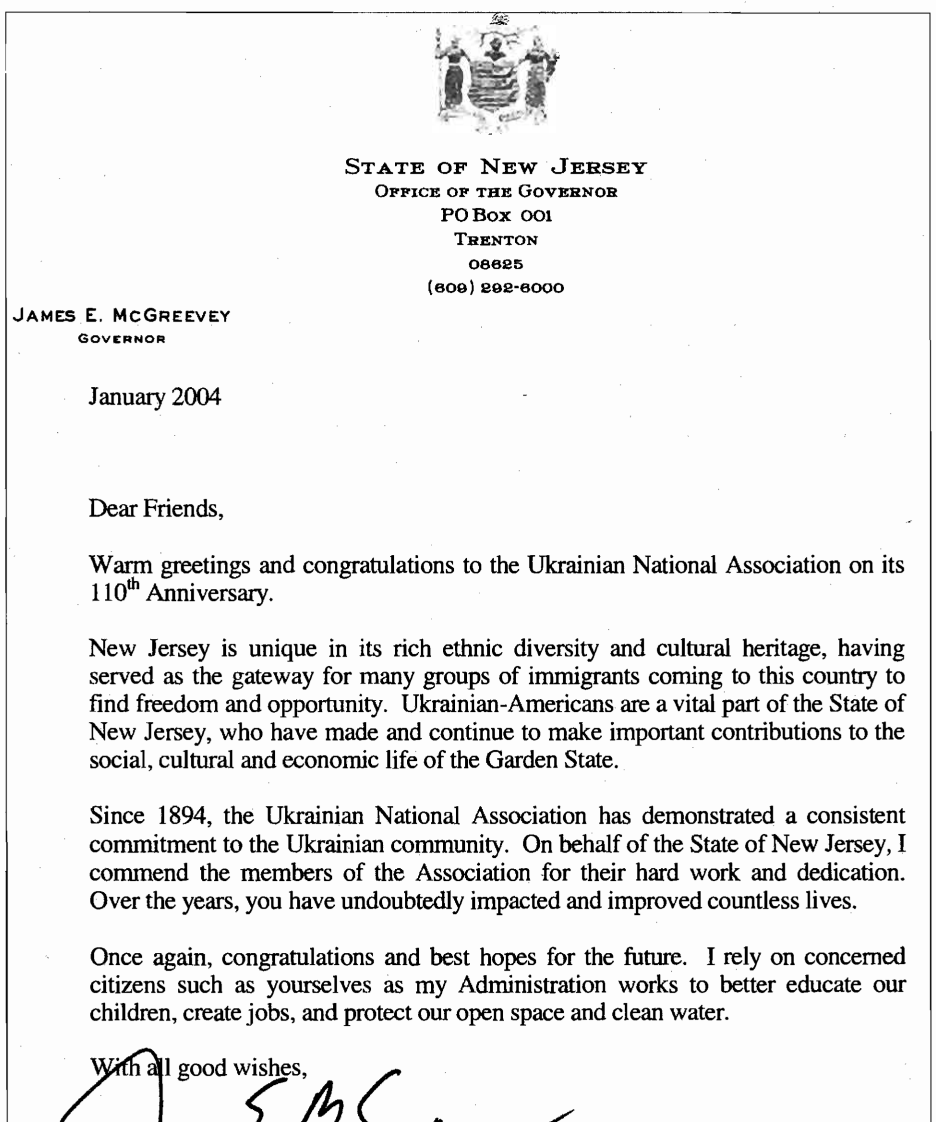
I я б хотів порадити майбутнім дослідникам нашої історії – передусім зверніть увагу на ці паралелі: з одного боку – такий символ, як день народження Вашінґтона, батька американської нації, а з другого – природне, органічне соборництво засновників нашого союзу. Чотири „руські" священики з Галичини – о. Григорій Грушка, о. Іван Константкевич, о. Амвросій Полянський і о. Теофан Обушкевич в такій мірі усвідомлювали своє належання до великого українського народу, що епіграфом до „Совершишася!" стояли слова Тараса Шевченка:

„І, о диво
трупи встали, і очі розкрили!
І брат з братом обнялися
І проговорили
Слово тихої любови...".

І далі в повідомленні йшлося про управу, про склад радних, членів контрольної комісії, статут, і наприкінці – пройнятий вірою в розпочату справу висновок: „Тепер, дорогі брати, як уже зібралося нас дуже велике число і як заложено Союз, вступайте до нього громадно, бо це тільки для вашого добра і на Вашу користь. Ви, яких досі оплакувала Україна-мати, як пропавших, дайте про себе знати світові, що Ви живете і що тут, в Америці, українське народне життя б'є живою струєю. Важливий крок вже зроблено, український народ воскрес із мертвих в Америці...". Це останнє речення, швидше за все, треба розуміти в такий спосіб, що українські заробітчани, зокрема і передусім з так званої Угорської Русі, з Буковини і Галичини, ступили на американський берег задовго до 1894 року і встигли сповна випити гірку чашу кожен на своїй вузенькій життєвій стежці, поки дійшло до потреби

Члени Екзекутиви УНСоюзу, обраної на 35-ій Конвенції, (зліва) Евген Іванців, Альберт Качковський, Стефан Качарай, Рома Лісович, Марта Лиско, Христина Козак.

STATE OF NEW JERSEY
OFFICE OF THE GOVERNOR
PO BOX 001
TRENTON
08625
(609) 292-6000

JAMES E. MCGREEVEY
GOVERNOR

January 2004

Dear Friends,

Warm greetings and congratulations to the Ukrainian National Association on its 110th Anniversary.

New Jersey is unique in its rich ethnic diversity and cultural heritage, having served as the gateway for many groups of immigrants coming to this country to find freedom and opportunity. Ukrainian-Americans are a vital part of the State of New Jersey, who have made and continue to make important contributions to the social, cultural and economic life of the Garden State.

Since 1894, the Ukrainian National Association has demonstrated a consistent commitment to the Ukrainian community. On behalf of the State of New Jersey, I commend the members of the Association for their hard work and dedication. Over the years, you have undoubtedly impacted and improved countless lives.

Once again, congratulations and best hopes for the future. I rely on concerned citizens such as yourselves as my Administration works to better educate our children, create jobs, and protect our open space and clean water.

With all good wishes,

James E. McGreevey

об'єднання сил і надій. Це – дуже цікавий і дуже важливий предмет дослідження, адже йдеться про той таки подвійний соціяльно-психологічний феномен: з одного боку – перетворення бідного українського іміґранта, переважно неписьменного і політично відсталого селянина, на американця, американського громадянина, а з другого – дивовижна вірність тих простих людей своїй народній культурі, вірність, котра у висліді збагатила й американське життя.

„...Їхнім вкладом була не лише праця невишколеного робітника – вони також надали американському життю багатства і кольориту, а в деяких ділянках додали чимало до культурної спадщини. В музиці і мистецтві вони принесли значний творчий імпульс...", – писали, маючи на увазі українців, Алан Невінс та Генрі Стіл у книжці „Історія вільного народу" (Бостон, 1936 рік).

З цих двох підставових умов – з можливості розвитку, що їх давала вільна країна; і з великої віри наших народних провідників-піонерів у громаду, в свій народ, культивування своїх релігійних і культурних вартостей – почався великий шлях, з якого ми не зійшли донині і, сподіваюся на це, будемо йти ним ще довго. Бо як і на початках нашої дороги, так і сьогодні, нами керує глибоке і щире почуття належання до обох наших батьківщин – Америки і України. Ми потрібні їм обидвом. Колись, під час відзначення 50-річчя УНСоюзу, професор Колюмбійського університету Кларенс А. Манінґ, який зблизька знав діяльність нашої громади і високо цінив її, зауважував, що етнічні організації в Америці назавжди залишаться запорукою виживання для свого народу на історичній батьківщині, який так довго не може дійти до волі і демократії. В цьому розумінні ми, з нашим американським досвідом, і сьогодні потрібні Україні й українській справі, яка, на превеликий жаль, все ще не позбулася певних своїх перешкод і проблем.

Сьогодні ми можемо гордитися, що попередні покоління американських українців не тільки спромоглися практично згуртуватися в єдиний братсько-забезпеченевий союз, цим розвіявши вигаданий нашими недругами міт про український індивідуалізм і невміння діяти заодно, плече до плеча, але й дали незаперечні підстави, щоб їх було оцінено як представників надзвичайно патріотичного і жертовного народу. Без цих двох підставових національних рис – здатности до згуртування і великої жертовности українська еміґрація, довоєнна і післявоєнна, не змогла б створити, на заздрість багатьом іншим етнічним громадам, таку розгалужену інфраструктуру американського українства: українські церкви, українські школи, українські Народні Доми, українські спортові централі, українські наукові і культурні установи, українські відпочинкові оселі, українські постійні пластові і сумівські табори тощо.

Певна річ, тяжчим для розвитку був саме забезпеченевий, а не братський, аспект УНСоюзу, бо вимагав не просто добрих намірів в ім'я громади, але також глибоких і точних професійних знань. Зокрема треба було будувати справу на ґрунті певної статистики, тобто соціяльної науки, яка вивчала тривалість людського життя в аспекті визначення вкладок і на якій можна робити розрахунки щодо фінансової резерви організації, щодо її майбутнього.

Наша етнічна громада в Америці пережила, разом з усією країною, багато змін – досить згадати Другу світову війну та її наслідки для Европи та зокрема нашого народу. Змінювалися економічні обставини й, водночас, фінансова ситуація в допомогових рухах, змінювалися форми нашої діяльности, залежачи і від економіки, і також від нових політичних реальностей. Бо й ці останні мали вплив на людей. Втім, як і люди – на них, оскільки добре відомо, що кожен українець, крім своєї головної професії і конкретної праці, все життя активно політикує, тобто виказує своє зацікавлення довколишнім світом, свою небайдужість до нього. Якщо брати наших перших еміґрантів, то об'єднавшись в УНСоюзі, вони завжди чули себе заанґажованими у громадсько-політичні проблеми, завжди це було істотною частиною змісту братської діяльности. З багатьох спогадів чільних союзовців перших років після заснування УНСоюзу можемо скласти уявлення про ту духовно-світоглядову течію, яку перші еміґранти принесли

(Закінчення на стор. 17)

110 років...

(Закінчення зі стор. 16)

зі собою з України і яка з невиразного ще патріотичного почуття переросла у свідомі і несхитні національні переконання. Вже на 7-ій Конвенції у 1902 році наші нібито невчені й нерідко навіть неписьменні члени пішли в рішучий ідеологічний бій з москвофілами, яким кортіло, щоб по-англійськи Український Народний Союз називався „Russian" і щоб „Свобода" перейшла з фонетичного на етимологічний правопис – для подальшого її зросійщення. Так само не мала успіху пропозиція вилучити з назви слово „Народний", а замість нього вживати „Греко-Католицький". Союз дуже швидко переріс стадію своєї „руськости", „русинськости", став Українським, і від початків донині залишається загальнонаціональним, надпартійним, надконфесійним, соборним. Перша повоєнна конвенція відбулася наприкінці березня 1946 року. Тоді УНСоюз мав уже 466 відділів, загальне число членів перевищувало 45 тисяч, а маєток становив 7 мільйонів 789 тисяч долярів. В громадсько-політичному пляні делеґати конвенції звернулися до Президента Трумана з меморіялом в обороні українського народу на його рідній землі.

Наступні конвенції, починаючи від 22-ої, проходили вже під знаком активного входження в організоване життя американських українців масової повоєнної української еміґрації. Вже з кінцем 1949 року УНСоюз мав 472 відділи, понад 56 тисяч членів і 11 мільйонів 167 тисяч долярів майна.

Від цієї 22-ої конвенції УНСоюз, як і вся наша громада на Північноамериканському континенті, стрімко пішов вперед і вгору. В організаційному та ідейному розумінні приплив повоєнної політичної еміґрації справді значно посилив американське українство, великою мірою інтелектуалізував його, що позначилося й на діяльності УНСоюзу, зокрема на наших пресових органах і виданнях для дітей і молоді, взагалі на діяспорній публіцистиці і літературі. Це піднесення було помічене і в американському світі. Не випадково у 1963 році, коли „Свобода" відзначала своє 70-річчя, „англомовний „Український Тижневик" – 30-річчя, а журнал для дітей „Веселка" – 10-річчя, Президент Джон Ф. Кенеді привітав з цими культурницькими ювілеями українсько-американську громаду.

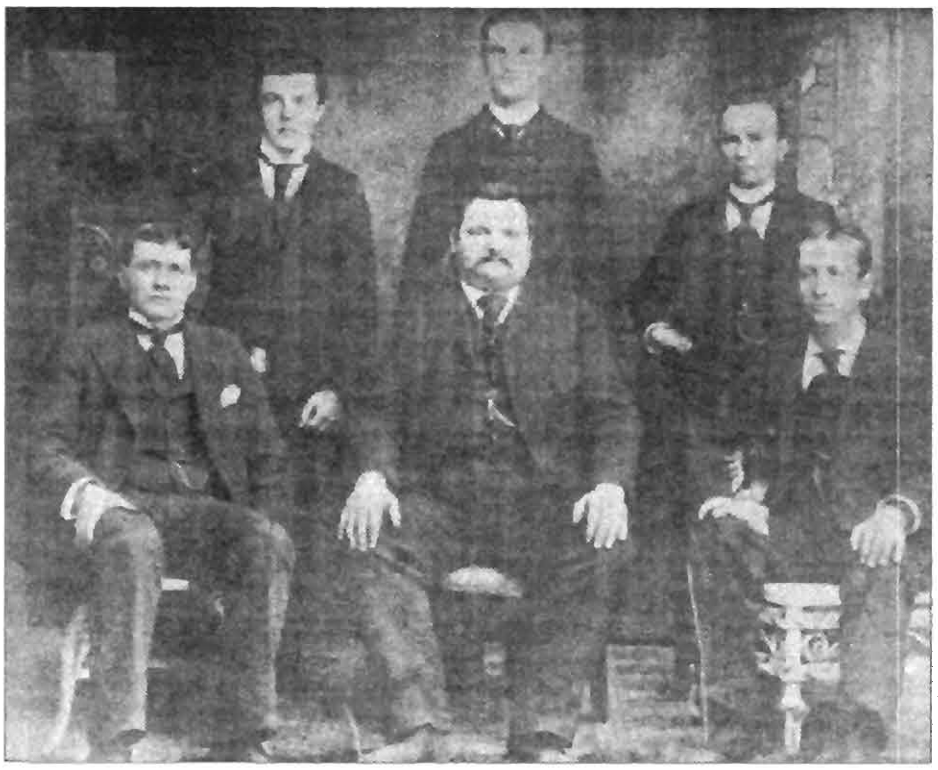
УНСоюз – це довга і безперервна низка ефективних акцій сприяння українській культурі і науці в Америці, це постійний Стипендійний фонд для української студіюючої молоді, це мистецькі музичні і літературно-видавничі проєкти. З ініціятиви діячів УНСоюзу, активно підтриманої громадсько-політичними діячами повоєнної еміґрації, здійснено проєкт загальноукраїнського і загальноамериканського значення: у Вашінґтоні, столиці країни, відкрито пам'ятник Тарасові Шевченкові, нашому національному пророкові, який від самих початків був і залишається Батькомпатроном УНСоюзу.

У 1952 році УНСоюз став власником відпочинкової оселі у Кетскільських горах, в околицях міста Кергонксон – це сталося згідно з постановою Конвенції 1950 року, яка закликала громаду об'єднати зусилля не лише у професійній і громадсько-корисній праці, але й у відпочинку. Невдовзі Союзівка стала одним з найпомітніших символів українського життя в Америці, улюбленим місцем пластових зустрічей, днів Союзу Українок, з'їздів реґіональних земляцтв і студентських товариств, спортових змагань, виступів українських артистів, родинних свят.

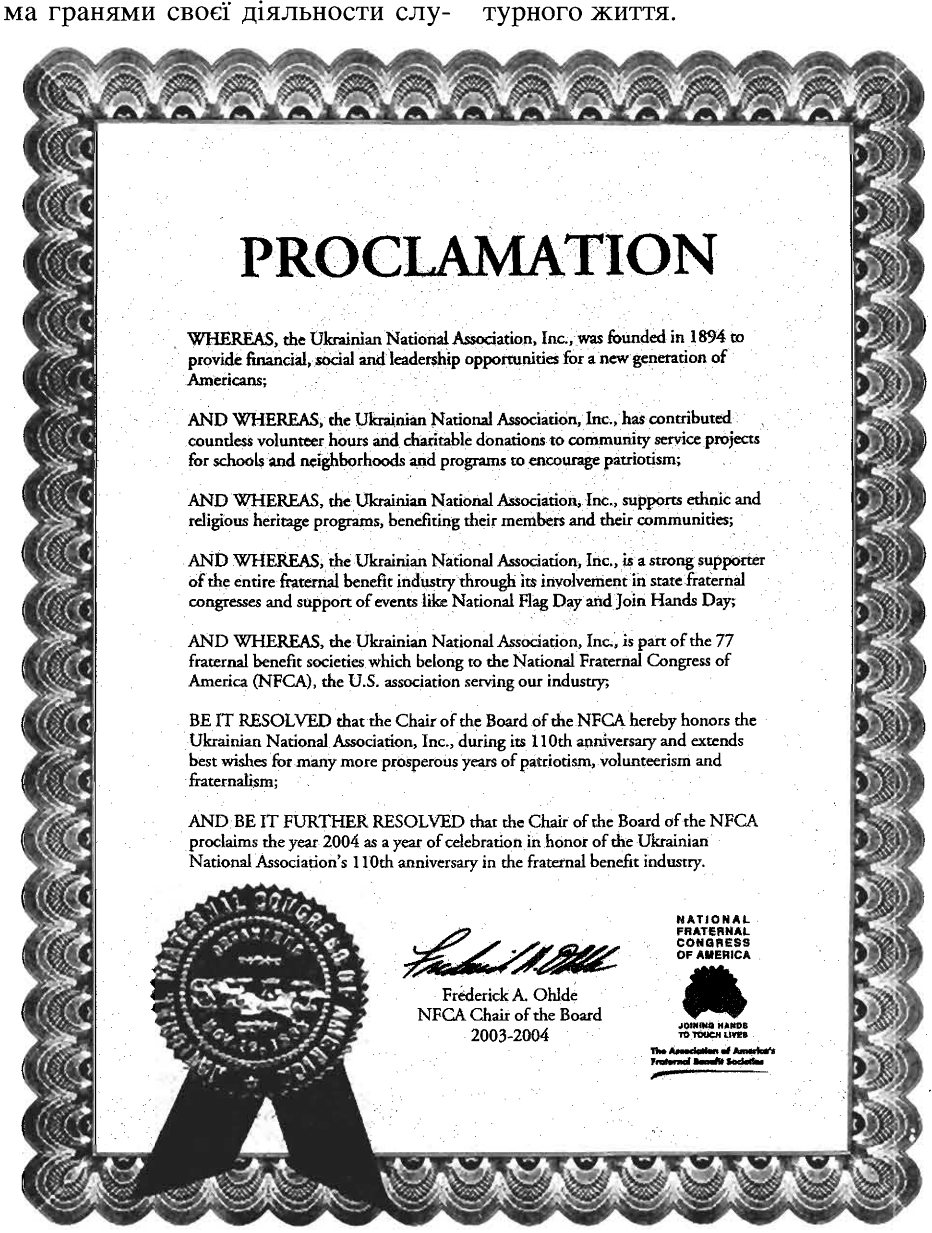
Коли громада два роки тому відзначала 50-ліття Союзівки, то саме з віддалі часу можна було зрозуміти, як багато і яких теплих споминів пов'язано з цією оселею. Природна річ, виникло загальне бажання втримати її в українських руках, спромогтися на її відродження, щоб вона так само добре служила й наступним поколінням.

Український Народний Союз усіма гранями своєї діяльности служив українській національній справі, і наше покоління мало щастя зустріти вистраждану минулими поколіннями вістку – постання незалежної Української держави. З одного боку здійснення цієї одвічної мрії якось ніби позбавило нашу громаду сенсу об'єднання і спільних зусиль, але з другого боку – виявилося, що Україна не перестала бути країною гострих проблем, і наш американський досвід та наші синівські і дочірні почуття далі потрібні землі наших батьків.

Таким самим двозначним явищем нових часів є масова еміґрація з України. Сумно це усвідомлювати, але коли це вже є фактом, то треба старатися використати його в добрих цілях. Тому ми робимо активні спроби залучити новоприбулих в коло наших членів, і в коло нашого громадсько-культурного життя.

Головний уряд УНСоюзу в 1896 році (сидять зліва): Ю. Хиляк, І. Глова, о. І. Констанкевич, (стоять зліва): о. І. Ардан, о. Н. Стефанович, о. Н. Дмитрів.

PROCLAMATION

WHEREAS, the Ukrainian National Association, Inc., was founded in 1894 to provide financial, social and leadership opportunities for a new generation of Americans;

AND WHEREAS, the Ukrainian National Association, Inc., has contributed countless volunteer hours and charitable donations to community service projects for schools and neighborhoods and programs to encourage patriotism;

AND WHEREAS, the Ukrainian National Association, Inc., supports ethnic and religious heritage programs, benefiting their members and their communities;

AND WHEREAS, the Ukrainian National Association, Inc., is a strong supporter of the entire fraternal benefit industry through its involvement in state fraternal congresses and support of events like National Flag Day and Join Hands Day;

AND WHEREAS, the Ukrainian National Association, Inc., is part of the 77 fraternal benefit societies which belong to the National Fraternal Congress of America (NFCA), the U.S. association serving our industry;

BE IT RESOLVED that the Chair of the Board of the NFCA hereby honors the Ukrainian National Association, Inc., during its 110th anniversary and extends best wishes for many more prosperous years of patriotism, volunteerism and fraternalism;

AND BE IT FURTHER RESOLVED that the Chair of the Board of the NFCA proclaims the year 2004 as a year of celebration in honor of the Ukrainian National Association's 110th anniversary in the fraternal benefit industry.

Frederick A. Ohlde
NFCA Chair of the Board
2003-2004

NATIONAL FRATERNAL CONGRESS OF AMERICA
JOINING HANDS TO TOUCH LIVES
The Association of America's Fraternal Benefit Societies

Зі спогадів про УНСоюз

...УНСоюз не обмежував своєї діяльности тільки до матеріяльної помочі своїм членам, а від самого свого початку став він наскрізь національною патріотичною установою. УНСоюз поклав собі саме ціллю плекати й ширити українську національну свідомість серед наших іміґрантів в Америці. Це мав він уже зазначене в своєму статуті.

Мені здається, що не помилюсь, коли скажу, що наші патріоти, засновуючи Союз, кермувалися напевно більше ідеєю українського націоналізму, ніж думкою самопомочі його членів. Як воно, врешті, не було б, а Українська Греко-католицька Церква й УНСоюз зійшлися на точці українства й освідомлювання нашого народу в Америці в українськім дусі й вели цю роботу спільними силами... Таким чином Церква помагала УНСоюзові, бо, просто кажучи, її інтерес вимагав, щоб УНСоюз зростав. А знов УНСоюз помагав Церкві, бо йому залежало на тім, щоб вона була міцна.

Правду кажучи, УНСоюз помагав Церкві більше, ніж Церква Союзові. Це моє твердження не буде дивовижним, коли взяти під увагу, що в тих часах „Свобода", орган УНСоюзу, була хоч не урядовим, та зате дійсним органом нашої Церкви, яка тоді свого окремого органу не мала. „Свобода" багато писала в обороні нашої Церкви і тим робила їй величезну прислугу. На українського іміґранта друковане слово мало тоді ще вплив майже непереможний...

о. Петро Понятишин,
(Пропам'ятна Книга, 1936 рік)

* * *

...УНСоюз переходив не одну бурю і не одну кризу. В його історії були гіркі і радісні хвилини. Переживав він не раз і такі часи, що, здавалося, не потрапить побороти цієї кризи. Вороги його існування не раз тріюмфували. Та це все, як бачимо, минулося. УНСоюз виходив з кожної кризи не тільки переможно, але ще навіть зміцненим. А це тому, що він опирав своє існування на правді, на високих моральних ідеях, на вірній службі своїм членам, американському та поневоленому українському народові...

Дмитро Галичин
(Альманах УНСоюзу–1944)

* * *

...Діяльність та досягнення УНСоюзу є занадто глибокі своєю суттю та занадто широкі своїм засягом, щоб їх можна схопити кількома словами. Прочитайте кілька початкових сторінок урядових протоколів, річних календарів, Пропам'ятної Книги, Ювілейного Альманаху чи інших Союзових видань – і ви переконаєтеся, що на трудному шляху перших українських поселенців в Америці створення власної народної організації для життєвого забезпечення було дуже сміливим задумом. Погляньте тепер на своє довкілля – і ви переконаєтеся, що тільки сміливими задумами довершуються великих діл...

Микола Мурашко
(Альманах УНСДоюзу–1949).

stp scope travel inc
1605 Springfield Ave., Maplewood NJ 07040
973 378-8998 or 800 242-7267 or FAX 973 378-7903;
www.scopetravel.com *e-mail:scope@mycomcast.com*

Leading tour operator to Ukraine

Marijka Stadnycka Helbig

2004 SCOPE GROUP TOURS

LVIV and VIENNA

via Czech Airlines from Newark
12 Day Air/land all inclusiveTour
$1890 tw **WAITLIST ONLY**
Departure: ***April 25, 2004***

Fly to Kyiv and continue by plane to **Lviv (8)** a full week with relatives/friends, while staying in centrally located *George Hotel.* We return by plane to Kyiv with connections to **Vienna (4)** - lovely days of sightseeing, shopping and Austrian "Gemuetlichkeit".

LVIV MUSIC FESTIVAL

***via Aerosvit Airlines* from New York JFK**
12 Day Air/land all inclusive Tour
$1500 tw
Departures: ***May 21, 2004***

A wonderful time to be in **Lviv (8)** for the **10th Annual Music Festival.** A Bed and Breakfast basis at George Hotel provide superb central location for self exploration of Lviv and is walking distance to the Opera, the Philharmonic Hall, and Zankovetskoji Theater. You fly to **Kyiv (3)** since we must be in this capital of Ukraine when 15,000 chestnut trees are in full bloom!

STUDENT TOUR

***via Malev Airlines* from New York JFK**
22 Day Air/land all inclusive Tour
includes 8-day ***Dnipro River Cruise***
Escort: Dr. Volodymyr Karpinich
$2680 tw
Departure: ***July 28, 2004***

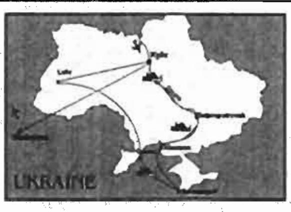
From **Kyiv (3)**, we continue on a **Dnipro Cruise (8).** Ports: Zaporizhia, Odesa and Sevastopol, with extensive sightseeing of Crimea; Bakhchysaraj, Chersonesus, Yalta, **Simferopol (1)** than we fly to **Lviv (4)** and continue on a 3-day bus tour of Karpaty; **Yaremche (2)** We return to Kyiv for a connecting flight to **Budapest (3).** *Plus: Kaniv, Iv. Frankivsk, Vorokhta, Kolomyja, Kamianets Podilskyj and Zarvanytsia.*

WESTERN UKRAINE

***via Czech Airlines* from Newark**
15 Day Air/land all inclusive Tour
$2300 tw
Departures: ***Jun 25, 2004*** *and* ***July 30, 2004***

A comperehensive tour program in **Kyiv (4)** and than we fly to **Lviv (4)** where besides guided tour we have ample time for visit with family and friends. A 3-day bus tour to the Carpathian Mountains allows us to visit: Rohatyn, Ivano Frankivsk, **Yaremche (1)**, Kolomyja, **Kamianets Podilskyj (1)**, with a stop to Zarvanytsia before returning to **Lviv (2).** An overnight train ride takes us to **Budapest (2)**, for final two days of sightseeing and gypsy revelry.

ALL OF UKRAINE

***via Malev Airlines* from New York JFK**
15 Day Air/land all inclusive Tour
includes 8-day ***Dnipro River Cruise***
from $2355 tw
Departures: ***June 13, 2004*** *and* ***Aug 11, 2004***

We begin this glorious tour in **Lviv (4)** from where we fly to Odesa to board *MS Rybalko*, the **Dnipro River Cruise (8)** for a lovely itinerary: Crimea-Sevastopol, Yalta, Bakchysaraj, Chersonesus, Kherson, Dnipropetrovsk and Kyiv. An afternoon flight on Friday will take us to **Budapest (2)** for the final days of sightseeing and shopping.

BEST OF UKRAINE

***via Aerosvit Airlines* from New York JFK**
12 Day Air/land all inclusive Tour
$2270 tw
Departures: ***Jun 18, 2004*** *and* ***Aug 20, 2004***

A Lovely combination – first we fly to **Lviv (5)** for sightseeing and excursions to Pochajiv and Olesko, we continue by plane to Crimea – **Yalta (3)**, for extensive touring Bakchysaraj, Chersonesus, Sevastopol and Simferopol – from where we fly to **Kyiv (3)** the Golden domed Capital of Ukraine.

EASTERN UKRAINE

***via Malev Airlines* from New York JFK**
10 Day Air/land all inclusive Tour
$1980 tw
Departure: ***Aug 18, 2004***

An experience you should not miss: arrive in **Kyiv (2)** for a short orientation stay, and than continue by bus to **Poltava (2)** for the **Sorochynskyj Folk Fair** – the highlight of this tour. This "yarmarok" began over 200 years ago as a local bazaar and has become a drawing attraction not only to the surrounding counties, but to neighboring countries. We return to **Kyiv (3)** for **Independence Day Celebrations**, street concerts, parades and festivities. A **Budapest (2)** for sightseeing and shopping.
Optional: **Lviv** stay can be arranged on pre tour basis at additional cost.

UKRAINE, POLAND and HUNGARY

BEST BUY!!

***via Malev Airlines* from New York**
12 Day Air/land all inclusive Tour **$1990 tw**
Departures: ***July 14, 2004*** *and* ***Sep 8, 2004***

Arrive in **Kyiv (2)** the Golden Domed Capital of Ukraine and the cradle of Eastern European Christianity; continue by plane to **Lviv (3)** one of the Hapsburgs Capitals of the Austrian Empire. We continue by train by train to **Krakow (2),** the UNESCO preserved city square is the largest in Europe. We fly to **Budapest (3),** our final destination.

RUSSIA plus HELSINKI

***via Czech Airlines* from New York JFK**
10 Day Air/land all inclusive Tour
$2500 tw
Departure: ***May 27, 2004***
Escort: Dr. Volodymyr Karpinich

Arrive in **Moscow (3)** wonderful days to see the new Capital of Russia, Kremlin, Armoury and Red Square. Continue by first-class sleeper train to **St. Petersburg (3)** the "Venice of North", with unsurpassed Hermitage and Peterhof Palace. We continue on a overnight deluxe Cruise to **Helsinki (2)** our final destination

MOROCCO

***via Air Maroc* from New York**
10 Day Air/land all inclusive Tour
$2650 tw
Departure: ***September 24, 2004***
Escort: Marijka Helbig

A 6 hr flight takes us to the Gateway of Morocco – **Casablanca (1).** Continue by deluxe motorcoach to **Rabat (1)** via Meknes & Volubilis to **Fez (1),** than via the high Atlas Mts to **Erfoud Oasis (2)** for overnights in deluxe encampment with exotic Berber meals then to **Quarzazate (1).** Our final stop is **Marrakech (3),** the renown Palmeraie Palace Resort. ***Additional features:*** ruins of **Chellah, Kasbah des Oudaias, Moulay Idriss,** the holiest Muslim site in Morocco, **Ifrane and Azrou**-handy-craft center, **Midelt, Tineghir/Dades & Todra Gorges** and **Kasbah Taourirt** –UNESCO restored kasbah of Morocco - backdrop of famous movies as "Jewel of the Nile" and "Lawrence of Arabia".

BERCHTESGADEN & REGENSBURG REUNION TOUR

All Inclusive15 day via Czech Airlines from Newark
May 07 – 21, 2004 est $3000
Tour Host: Volodymyr "Xina" Sharko

Everybody welcome!

Warsaw (2), Prague (2), Regensburg (2), Berchtesgaden (5)
Vienna (2) ***Plus:*** **Pilsen, Munich, Salzburg and Melk**

www/scopetravel.com Call for brochures! Special Kyiv summer rate $770 - must purchase by 3/31!

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Чути голос Кассандри...

Лютий – місяць народження нашої безсмертної поетеси Лесі Українки, творчість якої й сьогодні залишається актуальною. І серед образів, які допомагають нам розуміти час і вічність, і зв'язок між ними, є передусім Лесина Кассандра. „Бійтеся данайців, котрі приносять дари!" – цю осторогу треба пам'ятати сьогоднішній Україні, адже за роки її незалежности Москва протягнула на українську територію – економічну, культурну, духовну – вже не одного „троянського коня"...

„Портрет Лесі Українки", Г. Левицька, 1991р.

„Леся Українка – хто вона? Хворе дівча, що створило кругом себе драматичний світ прозорих привидів з античности й середньовіччя? Чи, може, Кассандра, трагічна пророчиця полоненого й заснулого краю, приречена говорити правду людям, які воліли б почути мрійну казку?" такими словами характеризує відомий літературний критик і поет Євген Сверстюк авторку драми „Кассандра" – Лесю Українку. Драматична поема під згаданим заголовком – це дуже сильний і глибоко ідейний, який сягає вершин літературної вартости, твір.

Сюжет про Кассандру заторкнули в своїх творах численні поети й драматурги давнього світу: Гомер, Есхіл, Еврипід, а згодом европейські – Шілер і Шекспір. Усі ті автори порізному підходили до постаті Кассандри. Однак Лесина інтуїція та її глибоке знання активного світу підказали їй власну інтерпретацію тих подій і осіб.

Ця драматична поема базована на героїчному епосі грецького поета Гомера „Ім'яда". В ньому оспівана війна греків з троянцями і підступне здобуття греками столиці Трої. Причиною тієї майже 10-літньої війни стало викрадення дружини спартанського царя Менелая – прекрасної Олени, яка втекла разом з Парісом, сином троянського царя, до Трої.

Після довгої облоги, коли грекам не вдалося здобути ворожої столиці, вони вдаються до хитрощів. Висилають до Трої шпигуна Сінона, який старається переконати царя і його дочку Кассандру, що він приходить у добрих намірах і просить їх прийняти від греків дарунок у виді велетенського коня і на доказ правдомовности, вказує на те, що грецьке військо залишило береги Трої і відпливло далеко в море.

Сини царя вагаються, чи вдоволити прохання Сінона, бо й самі троянці бажали вже закінчення війни. Одначе їх сестра Кассандра, яка є віщункою, тобто має дар передбачувати події, перестерігає братів і військо не приймати дарунка, бо він принесе горе їх містові й батьківщині. Сумніваючись у щирості греків, вона з притиском каже: „Даром ворог дарунків не дає". Проте брати не звертають уваги на її віщі слова і погоджуються прийняти дарунок. Виявилося, що всередині дерев'яного коня були сховані грецькі вояки, яких вночі випустив шпигун і вони відкрили брами міста грецькому війську, яке тим часом приплило на кораблях до берегів. Нападники без труду обеззброїли підпитих міцним вином сторожів і цілу залогу. Частину мешканців повбивали, інших забрали в полон, відтак підпалили місто.

Героїнею твору є сама Кассандра, дочка троянського царя і Гекуби. Будучи улюбленицею бога Аполона, вона отримала від нього дар яснобачення, але тому, що не підкорилася його волі, він покарав її в той спосіб, що ніхто не вірив її пророцтвам. Кассандра Лесі – це жінка-ясновидець, яка бачить неминуче лихо свого народу, але зарадити тому не має сили. Кассандра – не лише пророчиця, але й щира патріотка своєї країни, яку глибоко болить недоля батьківщини. Проте через цей віщий дар її на дворі не люблять, бо її передбачення часто приносять нещастя, і вона стає пострахом для свого оточення. І сама Кассандра терпить на тому, знаючи, що зі страху їй ніхто не вірить. Її брат Гелен деколи виправдує сестру. Він каже до неї: „Певне, боги в тім винні, що дали тобі можність пізнати правду, сили ж не дали, щоб керувати нею". Саме в тому її трагедія. Кассандра наділена всіма чеснотами, але не може нічого вдіяти, бо її оточують люди, які не дбають про порятунок рідного міста, а лиш про власне добро. У цьому й причина поразки Трої.

Доля Кассандри вражаюче подібна до долі самої Лесі. Обидві самозречено люблять рідну землю, обидві віддані своїй батьківщині. Леся, як і Кассандра, передбачає небезпеку, яку несе Москва. Проте не може нічим зарадити, бо не зустрічає підтримки в бездушних і байдужих до долі батьківщини земляків.

Боротьба Трої з Грецька у сивій давнині та аналогічна ситуація і специфічні взаємини між Україною і Росією протягом століть спонукали Лесю Українку вдатися до образу Кассандри. Москва й тепер, за часів незалежности України, докладає усіх зусиль, щоб знову поневолити її, і робить це у „данайський спосіб, намагаючись поставити перед ворітьми Києва „троянського коня".

Любомира Мичковська,
Огайо

Це справді нові мистецькі висоти

ЧИКАҐО. – Новий 2004-ий рік ввійшов до Українського Національного музею з виставкою відомого українського художника Олександра Дубовика. „Вино трансцендентности" – такою глибокою філософською темою об'єднано 28 полотен „батька українського аванґардизму" Олександра Дубовика, мистця, філософа, професора, гуманіста. Яскрава кольорова драматургія, прозорі алегорії, нечувана метафоричність – таким категоріями оперують критики, вчитуючись у твори художника.

Народився О. Дубовик у Києві в 1931 році, і до сьогодні проживає у місті, де кожен камінь таїть у собі філософію буття. Його знання вражають, та сам художник переконаний, що мудрість особистості не в тому, що вона багато прочитала, а в її здатності вийти за власні межі, побачити світ ширше, без упереджень і зробити узагальнення з неясних ситуацій. Він дивиться на світ особливими кольороми, де домінують теплі тони.

О. Дубовик закінчив Київський державний інститут в 1957 році, а з 1958-го став членом спілки художників України, у 1965 році закінчив аспірантуру при Академії мистецтв СРСР. В 60-ті роки він заявив про себе, як „ інженер нового мистецтва" , а такі заяви сприймалися як прихильність до західніх модерних течій, і тому справжнє визнання до нього прийшло тільки з незалежністю України. І саме їй він присвячує своєрідні „літописи простору", де поєднуються часи, відстані, образи...

Живописні праці О. Дубовика є в музеях та приватних збірках в Україні, Росії, Німеччині, Швеції, США, Канаді ,Франції, Австрії, Португалії, Швайцарії. Це мозаїка, ґобелени, вітражі. З 2 по 24 січня своїми творами „Діялог", „Тріюмфатор", „Одкровення" та іншими, спілкувався художник з шанувальниками прекрасного у стінах Українського Національного музею в Чикаґо.

Виставка була цікавою і першою у цьому році. І ось тепер ґалерія музею очікує не менш вагомої за змістом і характером виставку творів київського скульптора, Заслуженого художника України Миколи Білика. Вона матиме назву „ Ранок Всесвіту" і діятиме від 20 лютого до 12 березня. Відвідувачі побачать надзвичайні композиції, народжені світобаченням мистця. Уславленням нескінчености життя і Всесвіту для М.Білика є вся його творчість. Головною домінантою є жінка, образ якої може висловити безконечну ідейну множинність світу.

Скульптор М.Білик народився в 1953 році в селі Топорівка на Буковині. В 1972 році закінчив Вижницьке училище прикладного мистецтва, у 1980 році – Львівську академію мистецтв. Він є учасником багатьох виставок, симпозіюмів зі скульптури в Україні та за її межами.

Твори скульптора збагачують приватні колекції Німеччини, Канади, США, Бельгії, Голяндії та інших країн світу. Сам автор зізнається, що вишуканість модерну відкрилася для нього через гуцульське народне декоративне мистецтво, його різьблення, пластику, його дух. „Я тільки зараз наближаюся до Гуцульщини, в якій народився, – говорить Микола Білик, – я ще маю про неї розказати". На його творчому рахунку – багато скульптурних композицій та декоративних панно, меморіальні дошки О.Олесеві, Б. Грінченкові, П. Майбороді, В. Симиренкові, пам'ятники Т. Шевченкові на Івано-Франківщині та в Гавані на Кубі, він є автором нового герба міста Києва (у співавторстві з В. Сівком), і одним із групи київських скульпторів, що відновили відомий пам'ятник княгині Ользі, Андрієві Первозваному, Кирилові та Методієві, створений на початку століття клясиком українського мистецтва Іваном Кавалеридзе, а потім зруйнований „ленінським пляном монументальної пропаґанди"...

Отож сподіваємося, що ця коротка прелюдія перед початком виставки Миколи Білика в Українському Національному Музеї в Чикаґо торкнеться струн ваших сердець, щоб нам разом порадіти за тих, хто підносить нашу культуру на нові висоти.

Марія Климчак

ДЛЯ НАЙМЕНШИХ

Зажурилася Маруся

Зажурилася Маруся –
ніжку вдарила бабуся:
годувала кицю зранку,
оступилася на ґанку,

Дівчинка не розгубилась,
бабцю в крісло посадила,
лід приклала до коліна,
щоб не пухло, не боліло.
погладила ніжно рану:

„Потерпи, моя кохана,
треба йодом помастити,
потім теплий чай попити,
полежати трохи в ліжку,
заживе до завтра ніжка!"

Святослава Ґой-Стром,
Ґлен Спей, Н. Й.

Надії...

(Закінчення зі стор. 15)

російській мові багато українських слів. Вони зберегли народні звичаї, передають з покоління в покоління рецепти українських страв. По суті, вони мають українську культуру, хоча й російськомовну. Поки що через низьку національну самосвідомість далекосхідні українці не ставлять перед собою ґльобальних завдань, в основному не дають вмерти українській культурі.

Що ж фактично мають українці на Далекому Сході?

Сахалінська регіональна національно-культурна автономія українців „Київська Русь" (з 1987 року – культурно-просвітнє товариство) створена на початку 2002 року, але досі не зареєстрована. Недільна школа, яка працювала раніше, не діє. Власних ЗМІ автономія не має. Діють мистецькі колективи „Долинонька", „Славія", „Воля" і дитячий „Зернятко". Великий внесок у їх розвиток вносить художній керівник Людмила Засенко.

В Хабаровському краї існує два об'єднання українців: Товариство української культури Хабаровського краю „Зелений Клин" та Хабаровський крайовий центр української культури „Криниця". Своїх приміщень і ЗМІ не мають. В краї мешкає майже 100 тисяч українців – і жодної української кляси.

У Приморському краї ще більше українців – понад 180 тисяч. Українських організацій дві: національно-культурна автономія „Просвіта" у Владивостоці та Спаська національно-культурна автономія „Джерела України". Обидва товариства мають художні колективи: Приморський український хор „Горлиця" та „Чиста криниця". Крім того, в різних районах краю фактично на ентузіязмі працює більше десяти художніх самодіяльних колективів, одними з найпопулярніших є „Свій стиль" з Фокіна і „Веселка" з Большого Каменя. Українці краю мають тільки одну півгодинну щомісячну радіопрограму у Спаську-Дальньому, українська мова не викладається. До речі, в Далекосхідному університеті вивчають мови народів Кореї, Китаю, Японії, тайську, в'єтнамську, хінді, а мова, культура та історія українського народу, який є чи не найбільшим за чисельністю в Приморському краї, не вивчається.

Перша зареєстрована в Російській Федерації національно-культурна автономія українців була саме з Петропавловська-Камчатського. Камчатка відрізняється від Хабаровського та Приморського країв тим, що до недавнього часу це були закриті прикордонні території, і українська діяспора там не має давнього коріння. На півострові мешкає 46 тисяч українців, що складає майже 10 відсотків населення. Національно-культурна автономія українців Камчатки на сьогодні має власну щомісячну газету „Батьківщина". Другий рік в одній зі шкіл міста діє українська недільна кляса, до якої ходить понад 20 учнів. Директор школи Ірина Гілязова розповіла: „Коли до мене прийшли представники української діяспори і попросили відкрити клясу, я погодилася. Сама я за національністю татарка і тепер мрію, щоб за прикладом українців татарська діяспора прийшла до мене – з радістю виділила б їм клясу".

На високому рівні вже 13 років працює при обласній бібліотеці клюб української культури. На Камчатці вийшли в світ декілька тоненьких, але українською мовою книжечок: „Я юності не знав" Святослава Поліщука, „Історія України в історії однієї сім'ї" Ніни Баланчук та ін. У Петропавловську-Камчатському Віктор Манжос у одному з найбільших кінотеатрів міста організував показ кінофільму українською мовою „Голод 33-го".

Неправильні уявлення про Україну

Але загалом активність українців Далекого Сходу (за винятком колишніх репресованих патріотів) ще низька, українською мовою володіють одиниці, молоді в організаціях майже немає. Українці уявлення не мають про сучасну Україну, а якщо й мають, то воно сформоване російськими ЗМІ та представниками влади, які досі мислять категоріями СССР і не хочуть визнавати суверенної України, згадують про „слов'янське братство". Російські ЗМІ розповідають про Україну, як про країну катастроф – то літака збили, то діти голодують у дитячому будинку. Більшість росіян і значна кількість українців Україну представляють країною негараздів, сала і гопака.

Представники українських громад нарікають на бездіяльність Посольства України в Росії, яке ігнорує звертання громадян, які проживають за кордоном. Для отримання закордонного паспорта особам, які мали тільки внутрішні українські паспорти, необхідно їхати з Далекого Сходу аж до Москви. Немає консульства України на Далекому Сході, хоча такі служби мають, наприклад, Німеччина та Великобританія, хоча британців та німців в регіоні незрівняно менше, ніж українців.

Національні почуття треба виховувати, вони не з'являться протягом одного дня. Тим паче у молодого покоління, батьки яких виховувались в радянській державі. Але надія на відродження є, про що свідчить діяльність російськомовних спонзорів, які мають українське коріння. Вони допомагають громаді, а директор підприємства „Діфенс" Дмитро Ткачук з Владивостоку на запитання, що його до цього спонукало, щиро відповів: „Якщо чесно, щось в душі від діда-українця залишилося, його культура і мова мені дуже близькі".

Як зарадити справі?

Україні потрібна, в першу чергу, (про це вже не раз зазначалося) державна концепція праці із закордонним українством. Півмільйона українців Далекого Сходу мають близько 20 колективів художньої самодіяльности і лише одну радіопередачу, одну газету і одну недільну клясу. Чи не замало? Те, що має російська національна меншина в Україні ні в яке порівняння не йде з тим, що мають українці в Росії. Українська влада може розробити механізм, за яким українська діяспора Росії отримувала б різнопланові новини, довідкову та історичну літературу.

Відкриття на Далекому Сході консульства України, для початку хоча б почесного, введення курсу українознавства в Далекосхідному університеті, будівництво Української православної церкви Київського патріярхату у Владивостоці, передплата періодики – усе це також завдання влади.

Українська діяспора потрібна молодій незалежній Україні, тому що українці за кордоном також формують уявлення про країну. Але їм без нашої допомоги, в інформаційному просторі створити таке уявлення тяжко.

НОВІ ВИДАННЯ

Книжка, що будить нашу пам'ять

Табори... табори, незлічимо
В чорнім смокінгу днів і ночей,
Там крізь комин на волю із димом
Випускали фашисти людей...

Так починається вірш поета Богдана Кравчука, а він – односельчанин автора книги спогадів „Крізь комин на волю" Юрія Пастернака, виданої в Америці у 2000 році. Ю. Пастернак – довголітній в'язень найстрашніших концтаборів фашистської Німеччини.

Автор народився на сонячному Покутті, в родині свідомих, релігійних селян. Від юних літ поєднав своє життя з молодіжною організацією ОУН на Коломийщині. Ми вже чимало знаємо сьогодні про жертви совєцького режиму, закатованих у тюрмах в Сибіру, але все ще мало знаємо про долю тих, які десятками тисяч мучились у фашистських таборах під час Другої світової війни.

Колишній в'язень таборів смерти Юрій Пастернак не бачив іншого виходу на волю, як через комин ґазової печі. Спогади Ю. Пастернака – це сповідь про пережите ним пекло. У передмові до книжки Мирон Радзикевич зазначує, що до з'яви цих спогадів ще не було такого твору про „широко закроєні репресії, арешти, ув'язнення, заслання в концтабори та плянові вбивства українців гітлерівським режимом".

Вперше Юрій Пастернак був арештований гестапом у 1941 році і провів три місяці у Коломийській тюрмі. Багато його співкамерників знайшли вічний спокій на Коломийському цвинтарі чи у сусідньому Шепарівському лісі. За відсутністю доказів, його було звільнено з тюрми, він повернувся до праці на пошту в село Коршів, де мав багато друзів-однодумців.

У 1943 році Ю. Пастернака арештували вдруге. Почалася його терниста дорога по тюрмах і концтаборах Німеччини.

У розділі „Приїзд до Авшвіцу" автор описує жахливі умови життя каторжан. Ще більшими звірствами славився табір Берген-Бельзен, де в'язень мав право жити, доки був здоровий і здатний працювати. Спогади автор присвятив пам'яті 600 українських юнаків, які потрапили в Авшвіц рівночасно з ним, з яких в живих залишилось лише восьмеро.

У квітні 1945 року Ю. Пастернака та інших в'язнів визволили з Берген-Бельзену американські танкісти. Згодом він переїхав до Америки і домігся значних успіхів у готельному підприємництві, одружився з українською дівчиною з Дрогобича, виховав в українському дусі сина і доньку.

Незважаючи на поважний вік, подружжя Пастернаків бере активну участь у житті української громади, матеріяльно підтримує українські культурно-мистецькі організації, допомагає книжками закладам освіти і культури в Україні, у відбудові церкви у рідній Добровідці, спонзорує навчання трьох українських юнаків у навчальних закладах Львова.

Ганна Кошель
м. Львів

У справі придбання книжки „Крізь комин на волю" можна звертатися до автора на адресу: Jurij Pasternak 404 Calbira Ave. Warm Mineral Springs, FL 34287.

„Обезголовлення: вбивство журналіста"

Недавно я мав нагоду прочитати книжку „Обезголовлення: вбивство журналіста" (Beheaded The Killing of a Journalist"), автором якої є Я. В. Кошів, що вийшла англійською мовою в Англії 2003 року.

Щось страшного трапилося в Україні в 2000 році: молодий, надзвичайно здібний, енерґійний і знаний журналіст Георгій Ґонґадзе пропав 16 вересня, а 50 днів опісля його обезголовлене і змасакроване тіло було знайдено у лісі.

В цій книжці автор досліджує зникнення і вбивство молодого українського журналіста Г. Ґонґадзе, яке є частиною кримінальних дій Президента України Леоніда Кучми та його найближчих поплічників: О. Волкова, М. Азарова, В. Медведчука, В. Литвина, Л. Деркача, О. Кравченка та інших. Я. В. Кошів подає чималу бібліографію, документуючи різні акції Президента Л. Кучми, який дає накази жорстоко покарати своїх критиків: журналістів, політиків і підприємців.

В книжці є свідчення, як найвищі особи адміністрації Л. Кучми наказують Службі безпеки стежити за всіма – починаючи від противників, а кінчаючи на політичних союзниках.(Очевидно, все це ведеться російською мовою з притаманним російським матюканням!).

Викрадення і вбивство Г. Ґонґадзе не були першими політично мотивованими кримінальними діями Л. Кучми. Під час багатьох поїздок в Україну автор познайомився з двома особами, які також досьогодні безслідно пропали (через політичні причини) – Михайло Бойчишин (визначний діяч Руху, голова президентської кампанії В. Чорновола в 1991 р.) і Ігор Свобода, асистент посадника Одеси – Едуарда Гурвіца, котрого Л. Кучма „випхав" із посади в 1999 році.

Незважаючи на багато документів про злочинні дії адміністрації Президента, ніяких леґальних акцій не було почато, щоб притягнути Президента і його помічників до відповідальності. Метою цієї книжки є подати докази викрадення і жорстокого вбивства Г. Ґонґадзе.

Автор Я. В. Кошів опублікував понад 70 статтей про сучасні події в „Київ пост" („Kyiv Post"), єдиному часописі англійською мовою в Україні. Він також (під псевдонімом) Віктор Гейн (Viktor Hayne) разом із Ольгою Семяновою написали книжку „Робітники проти ҐУЛаґу" („Workers Against the Gulag"), видану в 1979 р. в Англії, Франції та Швеції. Я. В. Кошів разом з Марком Бойцуном видали книжку „Чорнобильська аварія" („The Chornobyl Disaster") в 1988 р. в Лондоні. Під час 1990–95 років Я. В. Кошів працював телевізійним журналістом в Англії. Ця книжка є тепер дуже на часі, тому що наближаються вирішальні вибори в Україні і було б побажаним розповсюдити її якнайбільше в Україні (особливо на Сході та Півдні).

Книжку англійською мовою можна замовити (незабаром має появитися українською мовою) пересилаючи 25 дол. до: Artemla Press Ltd., 84 Crescent Road, Reading RG1 5SP England. Електронна пошта: www.artemia-press.biz

Богдан Боднарук

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ", січень 2004 р.

55 дол.	Шмаґала Тарас	Клівленд, Огайо
50	Болонка Василь	Бутвин, Па.
	Дужі Ольга і Ярослав	Ворен, Миш.
	Куриляси Ольга і Степан	Вітон, Мд.
	Лисі Наталія і Ігор	
	в пам'ять Ігоря Бульби	Австин, Тек.
	Рудник-МекКензі Романа	Лос-Анджелес, Каліф.
45	Гарасимяк Андрій	Ню-Йорк, Н.Й.
	Яріш Ірина	Етобіко, Онт. Канада
	Камінська Ірина	Чикаґо, Іл.
	Матковський Степан	Рочестер, Н.Й.
35	Мусій Юрій	Етобіко, Онт., Канада
30	Двояк Степан	Венис, Фла.
	Якубовичі Дарія	
	і Олександер	Бреквсвіл, Огайо
	Мельник Люба	Емгерст, Н.Й.
	Пласкон Юстин	Линден, Н.Дж.
25	Укр. Бібліотека	Париж, Франція
	Кузич Юрій	Ґлен-Елен, Іл.
	Личик-Ганін Ніна	Філядельфія, Па.
	Небеш Євген	Парма, Огайо
	Скоп Софія	Ла Меса, Каліф.
	Ставничий Юрій	Кінелон, Н. Дж.
20	Гайовий Микола	Ладлов, Мас.
	Черевко Й.	Форт Ірі, Онт. Канада
	Ґвозда Іван	Сиракюз, Н.Й.
	Кіцак Володимир	Парсипані, Н. Дж.
	Клюка Ярослав	Маямі Біч, Фла.
	Кобаса Олександер	Віліямставн, Н.Дж.
	Когут Дарія	Стронґсвіл, Огайо
	Куропась Богдан	Гікорі, П.Кар.
	Куропась Володимир	Філядельфія, Па.
	Лаврін Іван	Чикаґо, Іл.
	Сербин Ольга	Монреаль, Квеб. Канада
15	Брездун Василь	Норт Роялтон, Огайо
	Данчук Павліна	Джерзі Ситі, Н.Дж.
	Ґордон Валентина	Порт Шарлот, Фла.
	Глинський Борис	Вієна, Ва.
	Марущак Ілько	Дірборн Гайтс, Миш.
	Мичковська Любомира	Клівленд, Огайо
	Очеретко Аркадій	Сан Ситі Вест, Аріз.
	Плечен Павло	Забінці, Україна
	Ратич Єфрем	Філядельфія, Па.
	Рожак Петро	Філядельфія, Па.
	Шепелявий Данило	Скенектеді, Н.Й.
10 дол.	Стасюк Іван	Бабилон, Н.Й.
	Саливан Ян Майкл	Пало-Алто, Каліф.
	Ковальчук Володимира	Львів, Україна
	Воловчук Володимир	Орленд Парк, Іл.
	Вовк Віктор	Албакіркі, Н.Мек.
	Благий Дмитро	Філядельфія, Па.
5	Блищак Олександер	Рочестер, Н.Й.
	Хома Василь	Бікон, Н.Й.
	Данилюк Петро	Гаятсвіл, Мд.
	Дзюбинська Анна	Вест Лафаєт, Інд.
	Фарботник Михайло	Сиракюз, Н.Й.
	Федор Михайло	Флемінґтон, Н.Дж.
	Федорака Марія	Філядельфія, Па.
	Гладилович Адольф	Монреаль, Квеб. Канада
	Гусак Марія	Ню-Йорк, Н.Й.
	Ярко Микола	Юніон, Н.Дж.
	Качмар Христина	Мідія, Па.
	Коропей Ніна	Джонстон, Р. Ай.
	Кортчмарик Франко	Фт. Лодердейл, Фла.
	Кріль Юліян	Джерзі Ситі, Н.Дж.
	Кифор Карпо	Ню-Йорк, Н. Й.
	Марчук Б.	Норт Порт , Фла.
	Мелех Володимир	Торонто, Онт. Канада
	Мулик І.	Сарнія, Онт. Канада
	Новосад Наталія	Кортіс, Онт. Канада
	Охоцька Катерина	Бріктавн, Н.Дж.
	Ольшанівська Божена	Ню-Йорк, Н.Дж.
	Петрів Катерина	Самервіл, Мас.
	Радловський Богдан	Елмвуд Парк, Іл.
	Романів Звена	Філядельфія, Па.
	Сахарчук Ева	Венгем, Мас.
	Савка Лариса	Дес Плейнс, Іл.
	Сенчищак Мирон	Аліквіпа, Па.
	Серба Петро	Вілмінґтон, Дел.
	Тороус Емілія	Рочестер, Н.Й.
	Тур Степанія	Асторія, Н.Й.
	Венґльовська Марія	Корал Ґейбелс, Фла.
	Яциняк Іван	Пасейк, Н. Дж.
	Бекерський Іван	Ютика, Н.Й.
	Бойко Іван	Палатайн, Іл.
	Хміляк Василь	Клівленд, Огайо
	Чупи Марія Анна і Петро	Асторія, Н.Й.
	Ціко Микола	Пт. Шарлот, Фла.
	Данилишин М.	Вудсайд, Н.Й.
	Дорощук Олександер	Кенвік, Ваш.
5 дол.	Гончак Іван	Йонкерс, Н.Й.
	Городиський Андрій	Бордентавн, Н. Дж.
	Яримович Юрій	Чикаґо, Іл.
	Єфіменко Федора	Палм Ковст, Фла.
	Капітула Петро	Йонкерс, Н.Й.
	Клос Марія	Даймонд Пойнт, Н.Й.
	Колачко Іван	Твін Лейкс, Віск.
	Кологривенко Степанія	Ґейлсбурґ, Іл.
	Копистинський Йосиф	Фінікс, Аріз.
	Кравчук Евстахій	Норт Порт, Фла.
	Криси В. і І.	Парма, Огайо
	Криворук Микола	Силвер Спрінґ, Мд.
	Кривулич Мирослав	Амстердам, Н.Й.
	Кух Володимир	Покіпсі, Н.Й.
	Курилас Оленка	Вітон, Мд.
	Кушнірук О.	Чикаґо, Іл.
	Кирилів Наталія	Чикаґо, Іл.
	Лещишин Петро	Рочестер, Н.Й.
	Льорх Степан	Гантер, Н.Й.
	Мельник Богдан	Рівер Ґров, Іл.
	Музика Іван	Філядельфія, Па.
	Ощипко Григорій	Отремонт, Кве. Канада
	Коритко Дам'ян	Гантер, Н.Й.
	Пращик Григорій	Вест Істон, Па.
	Швейко Лена	Фулертон, Каліф.
	Шеремета Марко	Чикаґо, Іл.
	Шевчук Павло	Летам, Н.Й.
	Склепкович Б.	Ратерфорд, Н. Дж.
	Старух Теофіль	Александрія, Ва.
	Шван Марія	Сайлен, Мас.
	Ткачук Явдоха	Філядельфія, Па.
	Томащук Данило	Кензас Ситі, Міз.
	Васічко Іван	Картерет, Н.Дж.
	Верхоглад Микола	Бервин, Іл.
	Волощук Петро	Дорчистер, Мас.
	Волошин Микола	Парма, Огайо
	Захарків Тамара	Потомак, Мд.
	Запутович Роман	Гілсдейл, Н.Дж.
	Бартошик Зеновій М.	Зозулі, Україна
4	Крищишен Михайло	Вест Ст. Пол, Мін.
Разом		**1,814.00 дол.**

Щиро дякуємо всім за фінансову підтримку „Свободи" – найстаршої української газети в світі.

Павло Резвой проплив майже половину відстані

20 січня на Канарських островах Павло Резвой почав плавання через океан на човні „Маріон Львів“ *Фото: Т. Резвой*

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – В Атлантичному океані триває Трансатлантична гребна регата „Оскар-2004“, у якій бере участь львів'янин Павло Резвой („Свобода“, ч. 6) на човні „Маріон Львів“. Станом на 18 лютого, коли „Свободу“ було передано до друкарні, він подолав майже половину відстані – 1363 милі (2193 км) з 2907 миль (4678 км) від Канарських островів, де почалися перегони, до Барбадосу в Америці. На жаль, від 13 лютого зв'язок з ним втрачено, але не човні є супутниковий маяк, який показує, що човен „Маріон Львів“ йде заданим курсом з випередженням графіка.

Регата присвячена 35-річчю першого самітнього плавання на веслах через Атлантику Джона Файрфакса зі сходу на захід і Тома МекКлайна у зворотньому напрямі в 1969 році. Том МекКлайн цього разу 20 січня дав сигнал до початку регати. У перегонах беруть участь 143 човни – один з чотирма веслувальниками, по шість – з двома і з одним. Павло Резвой є найстаршим серед них – йому вже 65 років. За фахом він – геолог, в минулі роки літав стрільцем-радистом на бомбовозі, 50 разів стрибав з парашутом, досвідчений вершник, мисливець і рибалка. На одному з човнів залога – жіноча: 46-літня Сера Кетл з дочкою Салі Кетл 26 років.

В океані перебуває також човен „Одеса“, на якому в 2001 році переплив Атлантику Теодор Резвой, син Павла Резвого. Тепер на ній пливе Ричард Вуд, який дав човну нову назву „NaJoJo“ – це перші літери імен його дітей. Теодор Резвой, якому не пощастило торік перейти океан зі заходу на схід, плянує розпочати новий перехід 4 червня. На човні „Кенет Сі“ веслувальник Жастин Ковлмен припинив плавання – не витримав психічного навантаження.

Більше тижня немає зв'язку з веслувальником Емануелем Квандрою зі Франції, який вийшов в океан на побиття рекорду Федора Конюхова з швидкости, встановленого у 2002 році, коли Ф. Конюхов перейшов Атлантику за 46 діб і 4 години. За ходом регати можна простежити на сторінці Інтернету www.oceanregatta.com

Л. Хм.

ФІЛАТЕЛІЯ

Клейноди гетьмана – на марках України

КИЇВ. – 29 січня видавництво „Марка України“ випустило в обіг поштовий бльок „Гетьманські клейноди та особисті речі Богдана Хмельницького“, що складається з шести мініятюр і художнього поля. Автор – Василь Василенко.

На марках (кожна має номінал 45 коп.) відтворені прапор гетьмана, що зберігається у Військовому музеї Стокгольму, булава з Військового музею Варшави, шапка з Національного музею України, водосвятна чаша з Державного історичного музею Москви, кухоль і шабля з Фундації князів Чарторийських у Кракові.

21 лютого – Міжнародний день рідної мови

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – 21 лютого Україна, разом зі світовою спільнотою, відзначатиме Міжнародний день рідної мови, проголошений 30-ю сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО у жовтні 1999 року. Саме 21 лютого 1952 року була жорстоко розстріляна демонстрація захисників бенгальської мови у Бангладеш, які вимагали визнання їхньої мови банґо як державної.

Рідна мова – найважливіший чинник культурної самобутности кожного народу. Адже саме мова формує і визначає свідомість, творить людину, культуру, історію і націю. Мова – це не тільки звуки, відтворені людиною, мова – це своєрідний код пам'яті усіх поколінь, історії народу, його родоводу... Заміна рідної мови іншою збіднює і нації, і людей. І нація перестає бути нацією.

Видатний український громадський діяч Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) писав: „Поки живе мова – житиме й народ як національність. Не стане мови – не стане й національности: вона геть розпорошиться поміж дужчим народом“. Ще давні греки тих, хто погано говорив грецькою мовою, вважали варварами. Та ось вже у XXI столітті ще далеко не все суспільство України володіє справжньою українською мовою, спілкується якщо не російською, то так званим суржиком або діялектами. Наруга над мовою призводить до етнічної і моральної неповноцінности. Але становище не є безнадійним: бути чи не бути рідній мові – це залежить від кожного українця. Щоб нарешті стати собою, а не придатком до когось, щоб створити міцну економіку, багату культуру, науку, духовно багате суспільство, потрібно насамперед захистити та утвердити рідну мову.

Можна навести чимало прикладів того, як шанувальники рідної мови домагаються її державного утвердження. Хмельницьке міське Товариство української мови ім. Т. Шевченка „Просвіта“ до Дня рідної мови здійснює ряд заходів, серед яких – мистецька вітальня „Божий дар“, книжкова виставка „О, слово рідне, хто без тебе я!“, спільне засідання правління „Просвіти“ та ради з питань мовної політики при міській раді, де будуть показані відеофільми „Малороси“ та „Після Валуєвського указу“, що належать Національній кінематеці України.

В тих містах, де переважає російська мова, усе частіше трапляються прояви протесту проти цього порушення законності. Мешканець Луганська Сергій Мельничук, наприклад, уже понад два роки судиться за своє право спілкуватися з луганськими чиновниками державною мовою. Його підтримують активісти громадських організацій. Почалася ця історія з того, що Сергій Мельничук звернувся у міську раду зі скаргою на роботу міського транспорту, яку написав українською мовою, а відповідь отримав російською. С. Мельничук звернувся до суду, але судді Ленінського районного суду двічі відмовляли у задоволенні позову. Луганський апеляційний суд теж відмовився порушити справу проти російськомовних чиновників. На допомогу Сергієві Мельничукові прийшла обласна асоціяція громадських товариств і об'єднань національно-державного напрямку, яка звернулася у Вищу раду юстиції України відносно постанови, яку прийняла суддя Ленінського районного суду Ольга Матвейшина. Автори звернення вимагають звільнити її з посади професійного судді. Сергій Мельничук звернувся у Верховний Суд України і, на випадок, якщо рішення цієї інстанції його не задовольнить, готує документи до Европейського суду захисту прав людини.

Мовна комісія Сумської міської ради зажадала від міських комерційних газет „Панорама“, „Ваш шанс“ та „Данкор“ виконання Закону про мову. Ці обласні видання виходять виключно російською мовою, хоча зареєстровані як двомовні.

Проте заступник міського відділу у справах молоді та спорту Світлана Корж стала на бік комерційних видань: „Я вважаю, якщо у нас демократичне суспільство, ми не маємо права вимагати, щоб комерційна преса друкувалася українською мовою“. Про цей випадок повідомило з СУМ інтернет-видання „Політична Україна“.

Читачі „Свободи“ при опитуванні їх щодо публікацій тижневика назвали розділ „Мова про мову“ серед тих, які їх найбільше цікавлять. Тож не тільки на День рідної мови, а й повсякденно маємо вивчати, вдосконалювати українську мову, всіляко сприяти її відродженню у незалежній Україні.

Л. Хм.

ПОДОРОЖІ В МИНУЛЕ

Поселення південної Погорини

Давня літописна Погорина – це обширні землі над річкою Горинь, яка витікає на південний захід за містечком Вишнівець і через 572 км впадає в Прип'ять. Вперше ця історично-географічна назва згадується в літописі 1097 року: „... І зайняти волость твою, Туров, і Пінськ, і Берестій, і Погорину".

До літописної Погорини XI–XIII ст. належали міста Тихомль, Ямпіль, Вигошів, Шумськ, Пересопниця, Дорогобуж, Степань, Кричальськ, Дубровиця, Городно та інші. Найважливішими з них в південній її частині були Тихомль і Ямпіль.

Вибудуване десь в XI ст. волинськими князями місто Тихоміль впродовж віків було не тільки важливим стратегічним і економічним поселенням південної Погорини, а й осередком релігійно-церковного життя. Одначе 1240 року монголо-татарська повінь змила Тихомль з замком, будівлями, храмами, і вже в документах XVI ст. бачимо його селом, власником якого є відомий волинський рід Сенютів. По Сенютах село переходить до Лещинських, Яблоновських, Сапігів.

Містечко Ямпіль – супутник Тихомля на лівому березі річки Горині, яка оточувала його з трьох сторін і за історичними джерелами давніше за нього. Воно було на одному з трьох островів, що їх тут творили заплави річки. В XVI ст. місто дуже спустошили татари. Але по тому спустошенні відбудували містечко нові власники – князі Вишнівецькі. В 1646 році вони побудували там величавий мурований костел, надали йому у власність село Парилів за Горинню, але римо-католицизм тут не прижився, українське православ'я залишилось незамінною вірою місцевих українців, свідченням чого була наявність у XVIII трьох православних церков.

За 20 км. від Ямполя розташоване на березі Горини ще одне містечко давньої Погорини Ляхівці – важливий осередок релігійно-культурного життя в минулому. Один з переказів розповідає, що князь Свидригайло часто приїздив сюди на полювання і одного разу заночував в рибалки чи пасічника. За допомогу в хащах він нагородив свого рятівника землею біля Горині і надав дозвіл заснувати там оселю.

В межах літописної Погорини знаходилось і пізніше село Хорошів, яке увійшло в нашу історію своїм знаменитим рукописним Хорошівським Євангелієм 1581 року в перекладі на українську тогочасну мову. Валентин Негалівський, високоосвічений український православний духівник, переклав Святе Письмо на українську мову з грецьких і латинських текстів, маючи перед собою оригінал в болгарській, тобто старослов'янській мові.

В передмові до своїх читачів він стверджує, що „... мав багато трудноців здійснення цього діла і покладався на розум свій і уміння, не сам з свого власного хотіння відважився на мову українську письма нашого Нового Тестаменту перекласти, а вчинив те з намови і нагадування багатьох вчених боголюбивих, а слово Боже милуючих людей, які письма польського читати не можуть, а мову слов'янську читаючи, не розуміють...".

В пошуках цих скарбів духовних вирушив я в свою чергову наукову подорож на південну історичну Волинь, щоб оглянути пам'ятки історії і культури в колишніх містечках Ямпіль, Тихомль, Ляхівці, Хорошеві, які нині належать до Білогірського району Хмельницької області. Попутнє авто довезло мене до Ямполя. Іду вулицями, розглядаю сіре життя. Сімдесят років московсько-більшовицької комуни добре дались взнаки. До 1939 року поруч містечка проходив польсько-совєтський кордон, і хоч з того часу пройшло 64 роки, проте його існування відчутне і нині. В західній Волині набагато вищі духовність, українськість душі, господарність і значніший матеріяльний добробут. А тут – повна відсутність храмів по селах, спустошеність, безгосподарність і цілковита байдужість населення до церкви, духовности, політичного і громадського життя.

На великому кладовищі пасуться кози, видніються недонищені могили небіжчиків, через які пролягли десятки стежок. Каплична – пам'ятник на цьому давньому кладовищі – належить місцевим римо-католикам. Від старовинних храмів давнього Ямпіля не лишилось і сліду, ніхто із мешканців не знає й місця, де стояли святині, які стали жертвою московської навали в 1930-их роках минулого століття.

Греблею іду до княжого Тихомля, до якого тут, як кажуть в народі, „рукою подати". Переходжу міст на Горині і на правому березі вже бачу високі пагорби. Старовинне городище ніхто не охороняє. В південній частині – кар'єр, за ним – городи. Внизу, між високими земляними валами, порослими кущами, пасуться коні. Біля самої каплички ростуть картопля і буряки. Від колись відомої Тихомльської фортеці нічого не залишилось, опріч високих земляних валів.

Капличка XVIII ст. на замковищі у Тихомлі

У Білогір'ї, довго стою на острові, де колись був Ляховецький замок, від якого також не лишилось і сліду. Збираю свої невеселі думки та дивлюсь на Горинь, в якій безтурботно купаються діти – наше майбутнє, а відтак автобусом вирушаю до села Хорошів, що на північний схід від Білогір'я. Шукаю сліди, де стояв палац Сенют, де перекладав Євангелію Валентин Негалівський та його помічники. Мої запитання до жителів села викликають подив, лише один старенький дідусь показує палицею на місце, де стояв „панський палац", бо так він чув від свого діда. Жодного сліду того давнього пристановища наших теологів немає.

Володимир Рожко

Слово про буковинську поетесу

Одного листопадового дня двері моєї домівки в Лужанах відчинила вродлива жінка. В її руках була збірочка поезій, в очах – смуток. За життя Євгенія Угринчук видала дві книги – „Дощі у грудні" і „Подих вічности". Але... жодної презентації, жодного літературного вечора. „Деякі поети дуже хизуються собою, – згадує мамаївський художник Омелян Кобилянський, – а Євгенія залишилася простою до кінця своїх днів".

2 серпня 2003 року їй виповнилося б 60. Любила Євгенія Угринчук рідну землю. Школа у селі Мамаївці залишилася для неї найяскравішою зіркою земного життя, бо там працювали учителі, які побачили у звичайній сільській дівчинці майбутню письменницю. Перші її поезії були надруковані у 1994–1995 роках в газеті „Буковина". Допомагала їй у цьому Тамара Севернюк. За тими першими віршами, вона відчула живе серце.

Я пам'ятаю переповнену залю обласної філармонії 26 липня 1996 року. Чи не усю Буковину запрошувала тоді Тамара Севернюк через обласне радіо на творчий вечір, присвячений її 55-річчю. Я бачила море квітів, чула оплески, а Євгенія Угринчук подарувала ювілярці трохи дивну присвяту:

Співали тобі „осанну",
Стелили під ноги квіти,
І серце твоє органно,
Звучало липневим світом.
А усміх таїв гіркоту,
І мудро дивились очі.
Тріюмф. А потім – Голгота!
Розп'яли б тебе охоче.

Євгенія Угринчук товаришувала з поетесою Вірою Китайгородською, завдяки якій вийшли її збірочки. У передмові до книги „Дощі у грудні" Віра написала про Євгенію: „Її творче начало – спонтанне, її літературна школа – привітна".

Василь Мошук, композитор, перегорнувши кілька сторінок книги, підійшов до фортепіяно і заграв... Вірші булу такими мелодійними, що самі просилися, щоб їх співати. Так народилися пісні „Кобзарик", „Пісня Буковини" і „Новорічний вальс".

Євгенія не мала сили встати з ліжка, коли у Шипинцях був творчий вечір В. Мошука. Вона просила поставити телефонну слухавку біля неї, щоб почути бодай якийсь звук. Оплесками зустріла заля її пісні. Вона не знала тоді, що через кілька місяців після її смерти у театрі імені Ольги Кобилянської натхненно співатимуть їх Василь Пенюк і Едмон Казарян, гратиме музику до них солістка філармонії Ольга Урсуляк.

У серпні 2002 року Євгенія Угринчук востаннє приїхала у Шипинці до Мошуків – Василя і Мирослави. Вони побачили її на хвіртці якусь таку нову, осяйну. Зраділи, підійшли ближче. А вона трималася хвіртки. І в листопаді її не стало.

Одарка Мошук,
с. Лужани на Буковині

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Олексій Кошель: перше слово

У 2002 році гостем „Свободи" був заступник голови правління Комітету виборців України (КВУ), історик-науковець Олексій Кошель. Він народився у 1973 році на Поділлі, закінчив Кам'янець-Подільський університет, працює головним редактором газети КВУ „Точка зору". На спомин про перебування він надіслав до редакції збірку своїх поезій „Капличка для янголів", яка вийшла 2003 року у київському видавництві „Факт" українською і англійською мовами (переклад Оленки Дженінґс). У збірці використано світлини автора (художнє оформлення Олени Рубановської).

Подаємо три поезії зі збірки Олексія Кошеля.

Дощу краплинка
Вдарилась у шибку.
Стекла сльозою
Розмила погляд.

* * *

Прощавай, прощавай,
А на згадку про тебе
Я посаджу берізку.
В неї виростуть крила.

* * *

Краплинка крові
Травнем у траві
Прикинулася.
Іди до мене,
Моє маленьке диво.

Поезія Олексія Кошеля – це білий вірш, верлібр, насичений символікою і дуже особистим сприйняттям подій життя. Шанувальників сучасного українського поетичного слова порадують образні знахідки автора: „срібні жорна степ розтерли на полин", „вогні твого міста важкі, мов дзвони висотою в півмісяця", „ти бліднішаєш із букетом білих лелек", „на Хрещатику кава значно чорніша за твої очі", „білі гуси визбирують зорі в траві", „з опалого листя виліплю липень".

З питань придбання книжки можна звернутися на адресу: koshel@cvu.kiev.ua

Дзвенислава Матіяш

Т. Шевченкові

Ти любий, як наш Божий світ,
Як сонце, що нам не згасає,
Твоє пророче слово віри
Нас до вершин все підіймає.
Хоч син невільного народу,
Ти не піддався злим і можним,
Тому пошана й вічна слава
Тобі в Батьківщині належна.
Ти вивів наш народ на волю,
Вказавши вірну нам дорогу,
Ти закликав: борітеся,
Поборете! Бог дасть вам перемогу!
Хвала тобі, Кобзарю-батьку,
Хвала в минулому і нині –
З тобою віра, згода, правда
Заволодіють в Україні!

Микола Горішний,
Линдгорст, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями
та українською громадою, що в п'ятницю, 13 лютого 2004 р.
відійшла у вічність наша найдорожча, ДРУЖИНА, МАМА і БАБУСЯ

бл. п.

ГАЛИНА (ГАЛЯ) МИКИТА

з дому НІМИЛОВИЧ

нар. 19 березня 1925 р. в Дрогобичі.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у вівторок, 17 лютого в українській католицькій церкві св. Миколая в Пассейку, Н. Дж., а опісля на цвинтар Кальварії в Патерзоні.

У глибокому смутку залишилися:

муж – РОМАН
син – ІГОР з дружиною ВІРОЮ і синами АНДРІЄМ, ОРЕСТОМ і ОЛЕСЕМ
дочка – ЛІДА з мужем ЮРІЄМ ГУКОМ і дітьми ІГОРЕМ і ТАНЕЮ
брат – ОСИП НІМИЛОВИЧ з дружиною НАДЕЮ і родиною
швагер – ЗЕНОН САЛЕВИЧ з родиною
ближча і дальша родина в Америці, Канаді і Україні.

Вічна Її пам'ять!

В пам'ять Покійної можна складати пожертви на Пласт в Америці.

З волі Всевишнього в середу, 11 лютого 2004 р. відійшла у вічність

св. п.

ІРЕНА ВІРА ЛИТВИН

з дому ВИСЛОЦЬКА

нар. 21 серпня 1925 р. в Самборі, Україна.

Нехай американська земля
буде Їй легкою.

ПАНАХИДА відбудеться у вівторок, 24 лютого 2004 р. о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Литвин і Литвин, в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться у середу, 25 лютого 2004 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя, а опісля на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Про молитви за душу Покійної просять родини:
ВИСЛОЦЬКИХ, ТРИТЯКІВ і ФЕДОРІВИХ.

Вічна Її пам'ять!

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мого дорогого і незабутнього ЧОЛОВІКА

бл. п.

інж. АНДРІЯ БУКА

будуть відправлені

3 березня 2004 р.

ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

у каплиці парафії св. Апостола Андрія (цвинтар св. Духа) у Гемптонбургу, Н.Й.;
у церкві св. Юра в Ню-Йорку, Н.Й.;
у церкві св. Архангела Гавриїла в Лас Вегас, Нев.;
у катедральному соборі св. Юра у Львові, Україна.

Про молитви за спокій душі Покійного просить

дружина КАТЕРИНА з родиною

З цієї нагоди жертвую 1,000 дол. на будову церкви
св. Апостола Андрія на цвинтарі св. Духа
у Гемптонбургу, де похований покійний Андрій.

бл. п.

МИХАЙЛО МИРОНЮК

7 вересня 1911 р. – 16 січня 2004 р.

Ми живі свідки Ваших подвигів – будемо завжди Вас пам'ятати.
Хай американські вітри занесуть Ваші заспіви в Україну.

Вічна Йому пам'ять!

Управа і члени Української Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ

Повідомляємо членів та громаду,
що 24 січня 2004 р. відійшов з цього світу

бл. п.

д-р ОРЕСТ ПИТЛЯР

довголітній член НТШ-А

Вп. Родині складаємо найщиріші співчуття.

УПРАВА НТШ в Америці

Ділимося сумною вісткою,
що в суботу, 7 лютого 2004 р. з волі Всевишнього
відійшов у вічність наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО і ДІДІ

бл. п.

д-р ветеринарії

ЯРОСЛАВ ОСТАПЮК

нар. 12 квітня 1916 р. в Тернополі.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 10 лютого 2004 р. в церкві св. Михаїла у Гартфорді, Конн.

В глибокому смутку залишилися:

дружина – ІРИНА
дочка – МАРТА
син – ЮРІЙ
внуки – АДРІЯН, ІВАНА, ЕВЕН, АЛЕКСАНДЕР
сестра – МАГДА КОЛЦЬО з мужем НЕСТОРОМ і родиною
шваґрова – НАДЯ БАБЯК з мужем ЛЮБОМИРОМ і родиною.

Вічна Йому пам'ять!

У глибокому смутку повідомляємо, що 22 січня 2004 р. відійшов у вічність наш найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДО і ШВАҐЕР

бл. п.

МИХАЙЛО СЕНЬКІВ

нар. 2 червня 1920 р. в Єзуполі, Україна.

Похоронений на Hills of Rest Cemetery, Floral City, FL.

Залишилися у смутку:

дружина – НІНА
син – ДЖЕЙМС АНДРІЙ з родиною
донька – ДЖЕНІС АНН з родиною
п'ятеро внуків
швагрови – АННА і РАЇСА
дальша родина в Україні, Німеччині, Канаді і США.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 11 лютого 2004 р. відійшла у вічність наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА і БАБЦЯ

бл. п.

МАРІЯ ПАЙДА ПАЧ

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ була відправлена в українській католицькій церкві св. Миколая у Вотервліт, Н.Й.

Залишені у смутку:

муж – ВАСИЛЬ ПАЧ
сини – МИХАЙЛО і БОГДАН ПАЙДИ
дочка – ЛІНДА ПАЧ
внуки – РЕЙЧЕЛ і ГРИГОРІЙ ПАЙДИ
– ДАҐЛАС і НИКОЛАЙ ПАЧІ

Вічна Її пам'ять!

Замість квітів можна складати датки на церкву св. Миколая у Вотервліт, Н.Й.

З глибоким смутком повідомляємо, що в понеділок, 2 лютого 2004 р. відійшла у вічність на 79-му році життя наша найдорожча
МАМА, БАБА, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

АННА ЖУК

вдова по бл. п. Іванові Жукові
нар. 10 жовтня 1924 р.
в селі Вигнанка, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в українській католицькій церкві св. Марії в Озон Парку, Н. Й.
Похована на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишені у смутку:

донька – ОЛЯ ТЕСТА з чоловіком РИЧАРДОМ
син – ВОЛОДИМИР
внучки – АННА
– ЛАРИССА
– АДРІЯНА
племінниця – АННА КАРПЕНКО з родиною
сестра – ЛЕНА в Україні
та ближча і дальша родина в Україні.

Вічна Їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що в четвер, 12 лютого 2004 р. відійшов у вічність наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО і БРАТ.

бл. п.

д-р ІЛАРІОН ЧОЛГАН

Лікар, член УЛТПА, письменник-драматург, член Спілки Письменників України, колишній член Управи Українського Музею.

ПАРАСТАС за упокій душі відбувся 16 лютого 2004 р. о год. 7:30 вечором в похоронному заведенні Петра Яреми у Нью-Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 17 лютого о год. 9:30 ранку в українській католицькій церкві св. Юра у Нью-Йорку, а опісля на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку Н.Дж.

Залишені в смутку:

дружина – СВІТЛАНА
син – ЛЯРКО ЧОЛГАН з дружиною МИРОСЛАВОЮ
і синами ЛЯРКОМ, ХРИСТИКОМ і РЕМЧИКОМ
доньки – РУТА ЛЕНЧУР з мужем ПЕТРОМ
і дітьми ХРИСТИНКОЮ, КАТРУСЕЮ і ПЕТРИКОМ
– КАЛИНА БОЙЧУК з мужем ЮРІЄМ
і доньками МЕЛАНКОЮ і РОКСАНОЮ
брат – МИРОН ЧОЛГАН з дружиною ЛЮБОЮ
ближча і дальша родина в Америці і в Україні

Вічна Йому пам'ять!

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ
СТАНИЦЯ НЮАРК, Н. ДЖ.
Ділимося з побратимами сумною вісткою, що 4 лютого 2004 р. у Виппані, Н. Дж. залишив наші ряди

св. п.

ВАСИЛЬ ЛЕМЕҐА

стрілець „шір майстер" 14-го артилерійського полку Дивізії „Галичина".

Дружині Марії та цілій родині Покійного складаємо наше щире воякцьке співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ В НЮАРКУ

В глибокому смутку повідомляємо, що 13 лютого 2004 р. відійшла у вічність наша найдорожча МАМА і БАБЦЯ

бл. п.

СТЕФАНІЯ ЛЕНАРТ МИСЮК

нар. 27 червня 1921 р. в Добромилі, Україна,
вдова по бл. п. Іванові Мисюкові.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в понеділок, 16 лютого 2004 р. в українській католицькій церкві Чесного Хреста в Асторії, Н.Й., а відтак на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

У смутку залишені:

доньки – АННА КРІЛЬ з чоловіком ЯРОСЛАВОМ
– СТЕФА РОЗАДО з чоловіком КЕНИ
внучки – АНДРІЯ і ЛЯРИСА
та ближча і дальша родина в Америці і Україні.

Вічна Її пам'ять!